

Mollusca - měkkýši

- Lophotrochozoa
- sesterská skupina: Annelida s.l.? / Brachyozoa + Nemertea?
- cca 130 000 recentních druhů (+ cca 35 000 fosilních)
- převážně mořské druhy, také sladkovodní a suchozemské
- pohlavní rozmnožování, u některých skupin hermafroditismus
- vývoj u původnějších druhů přes larvu (veliger)
- přímý vývoj u odvozenějších druhů
- tělo ze tří oddílů: hlava - noha - útrobní vak
- druhotná tělní dutina - coelom - u dospělců pouze jako dutina perikardia (osrdečníku), pravděpodobně také okolo gonád a vylučovacích orgánů
- otevřená cévní soustava se srdcem, haemolymfa

Mollusca - měkkýši

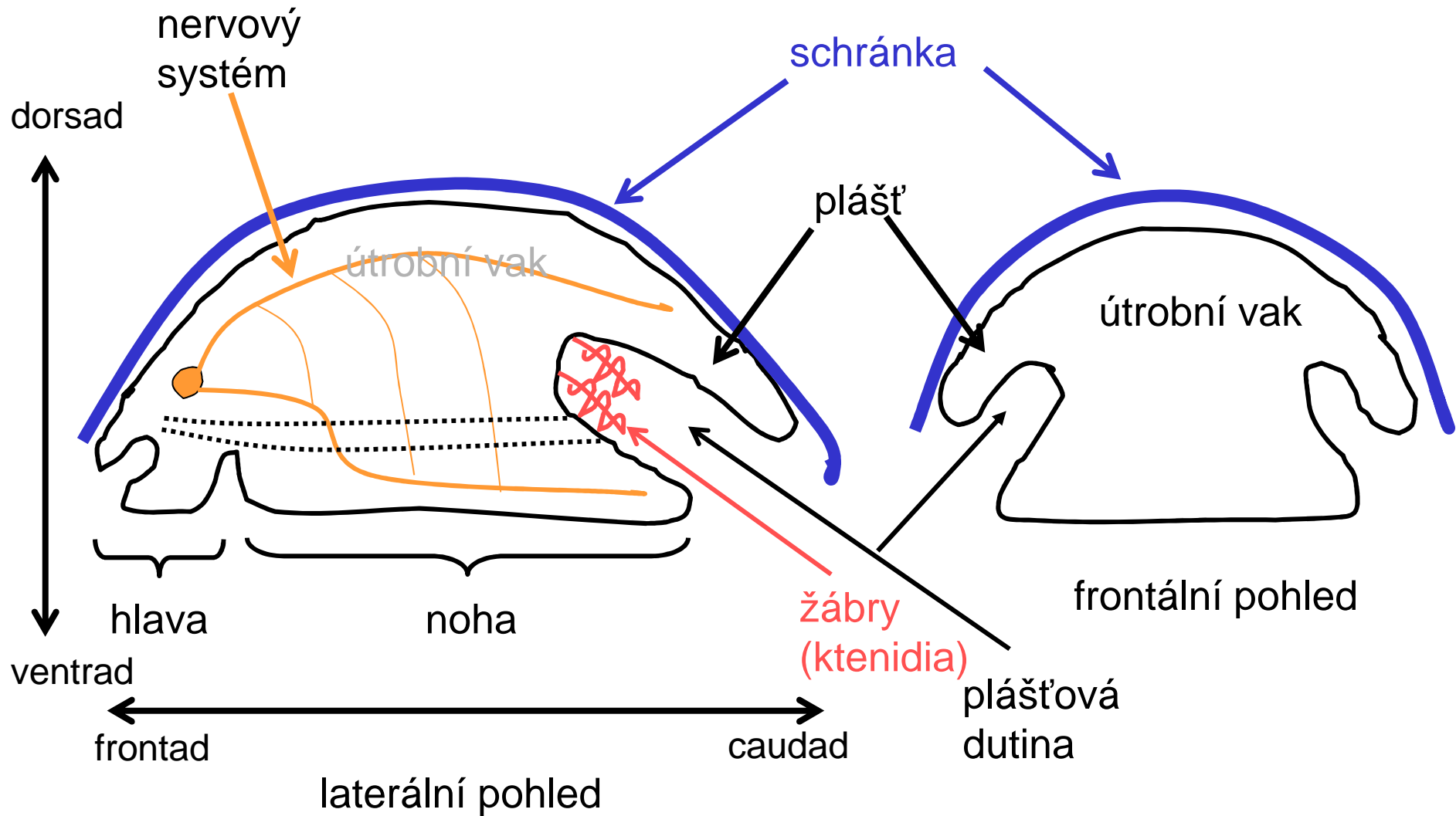
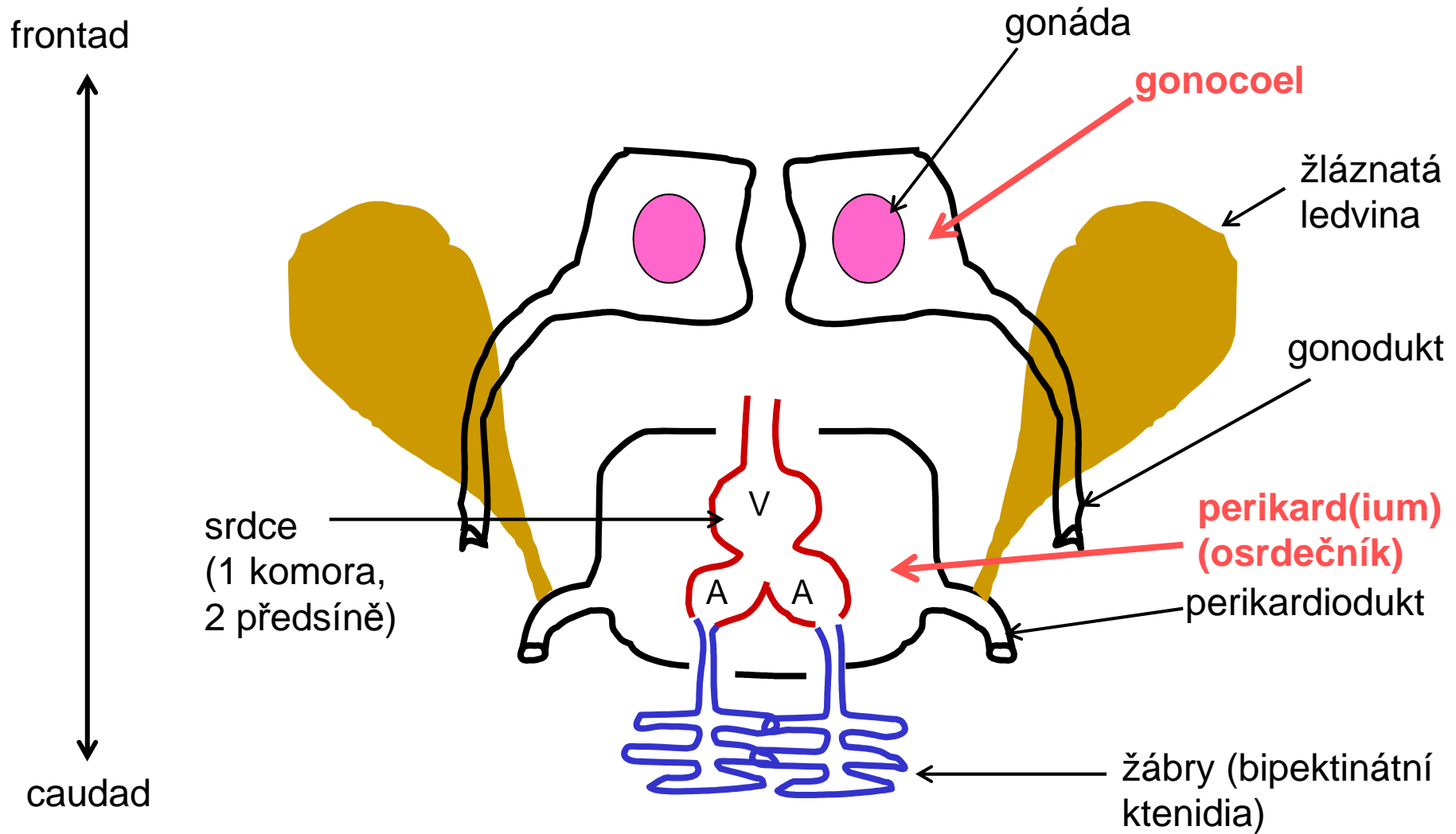

Schéma základní tělní stavby měkkýše se schránkou

Mollusca - měkkýši

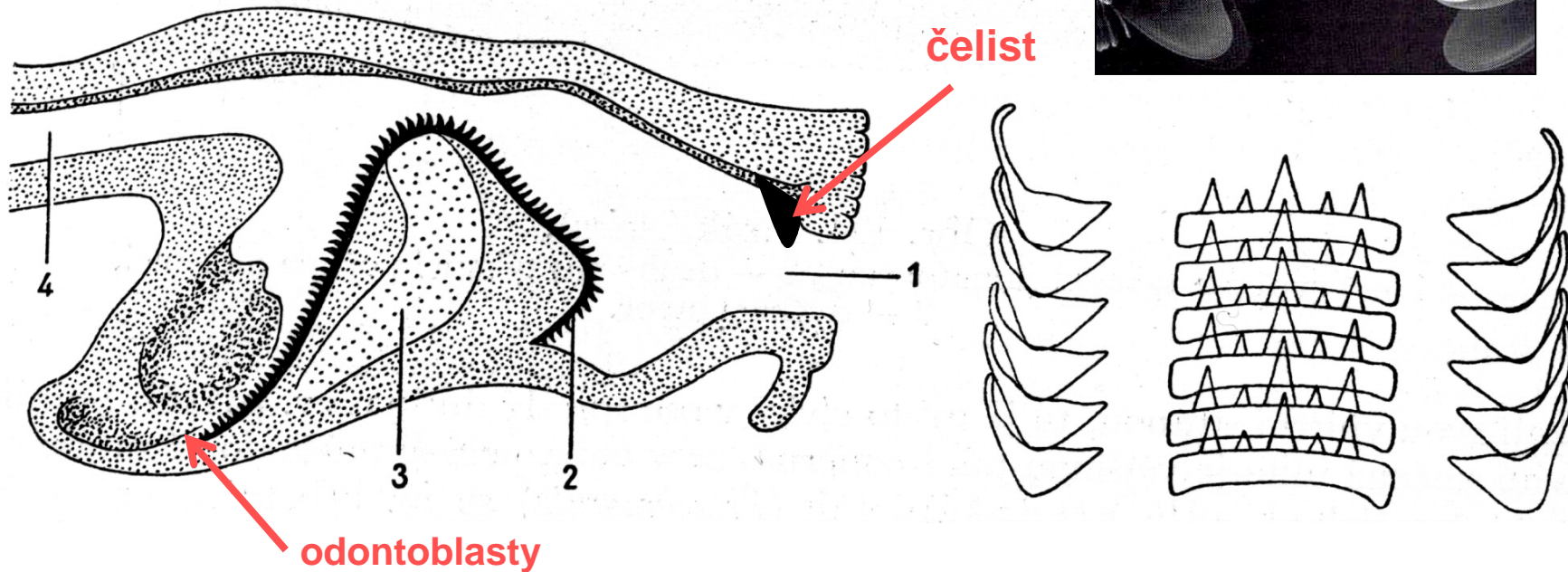

Tělní dutiny okolo gonád a srdce

- homologní s coelomem u Annelida a Deuterostomia ???

Mollusca - měkkýši

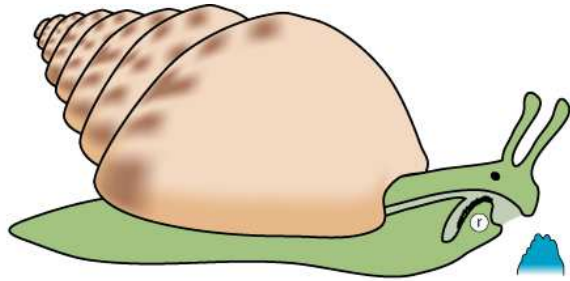
Radula

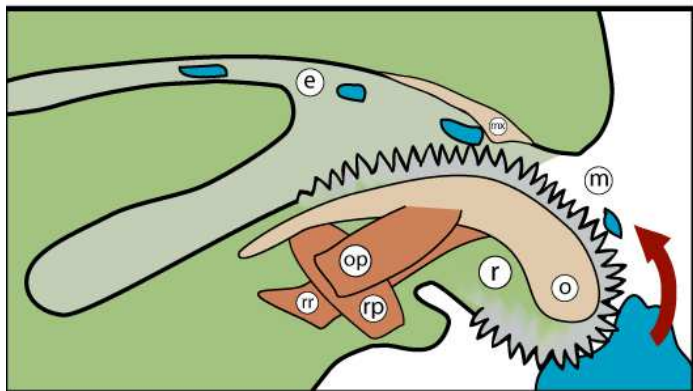
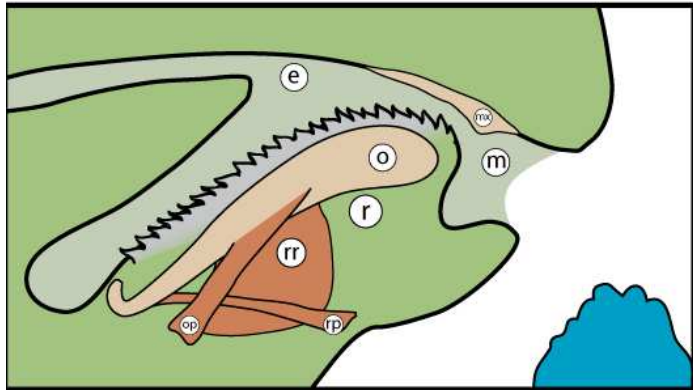
Mediální řez hltanem hlemýždě zahradního (*Helix pomatia*): 1 - ústa; 2 - radula; 3 - chrupavka (odontofor); 4 - hltan

Ozubené destičky a zuby na radule měkkýše

Mollusca - měkkýši

Radula (na příkladu plže)

e = jícen (oesophagus)

m = ústa

mx = čelist (maxilla)

o = odontofor (chrupavka)

op = protraktor odontoforu (sval)

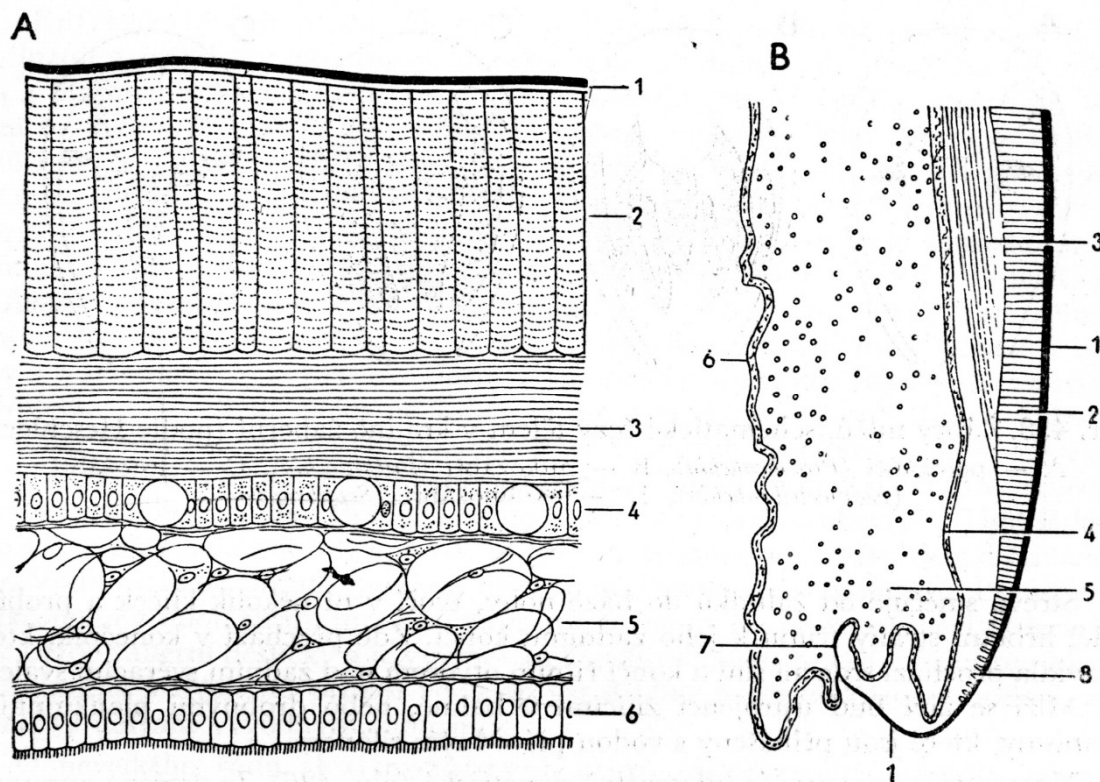
r = radula

rp = protraktor raduly

rr = retraktor raduly

Mollusca - měkkýši

Schránka u Conchifera na příkladu Bivalvia:

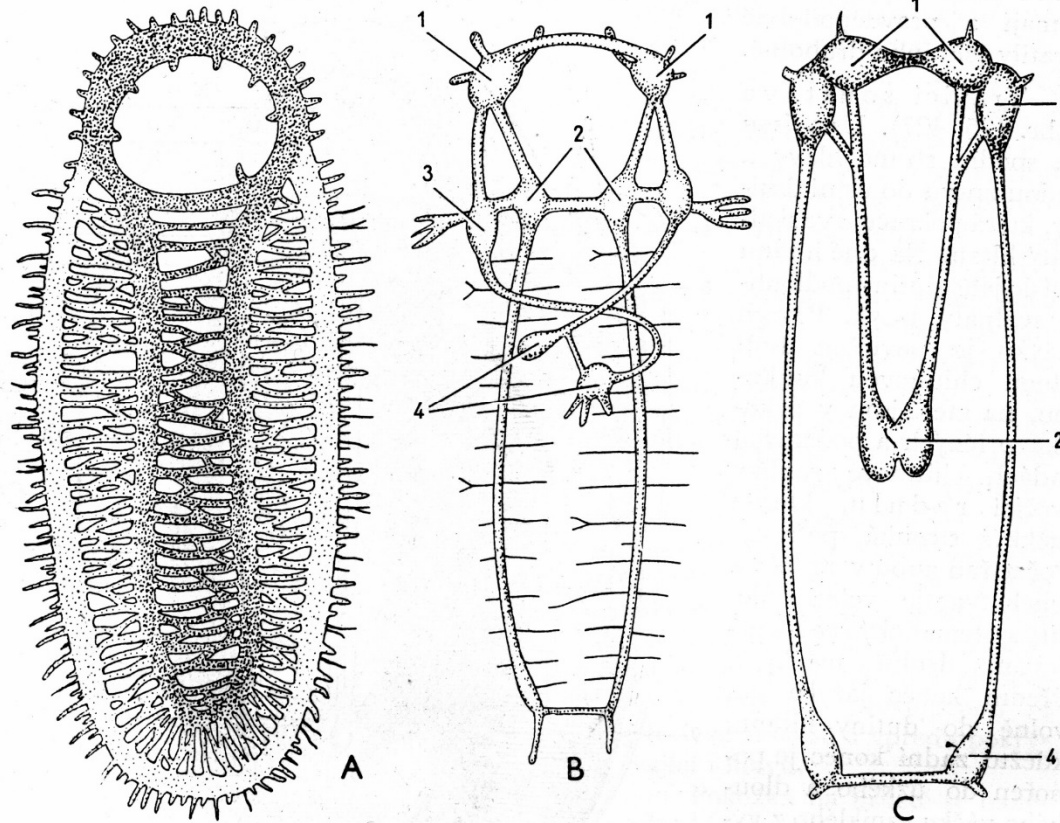
A - Řez lasturou a pláštěm
škeble (*Anodonta*)

B - Řez okrajem pláště
a lastury velevruba (*Unio*)

- 1 - periostracum (konchiolinová vrstva)
- 2 - ostracum (porcelánová neboli prismatická vrstva z CaCO_3)
- 3 - hypostracum (perleťová vrstva z CaCO_3)
- 4 - zevní epitel pláště
- 5 - pojivová vrstva pláště
- 6 - vnitřní epitel pláště
- 7 - řasa na okraji pláště - zóna tvorby periostraca
- 8 - zóna tvorby hypostraca na plášťovém epitelu

Mollusca - měkkýši

Nervová soustava

A - tetraneurální (Aplacophora, Mono-, Polyplacophora);

B + C - gangioneurální

B - Gastropoda;

C - Bivalvia

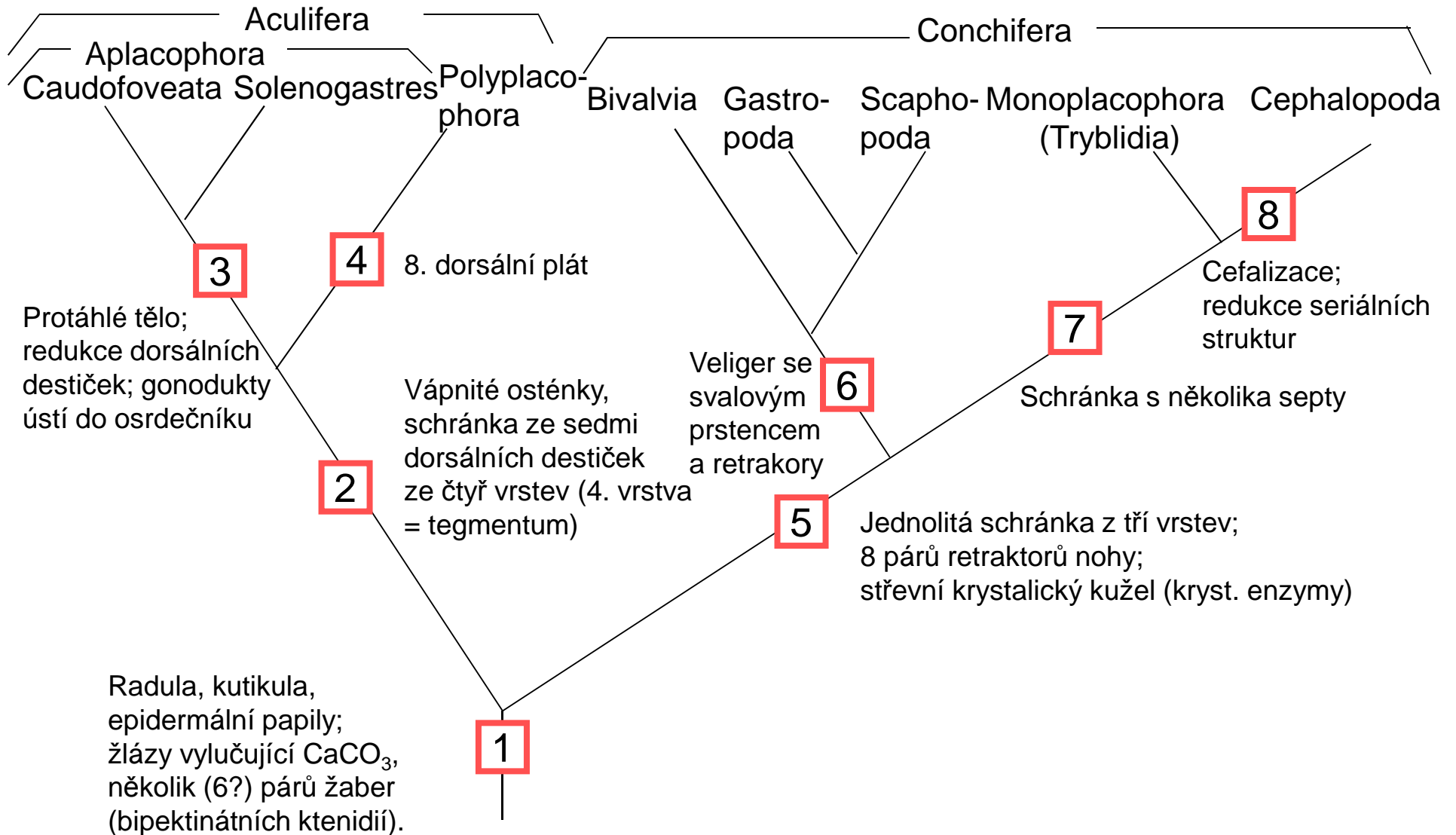
1 - cerebrální (mozková) ganglia

2 - pedální (nožní) ganglia

3 - pleurální (boční) ganglia

4 - viscerální (útrobní) ganglia

Mollusca - měkkýši

Mollusca - měkkýši

(Třída) Aplacophora - červovci

- cca 250 druhů (mořských)
- monofylum?

Autapomorfie (?):

- červovitě protáhlé tělo s ventrální rýhou
- redukce schránky z dorsálních plátů
- gonodukty ústí do osrdečníku

Další znaky (event. autapomorfie):

- kutikula s vápnitými osténky či šupinkami (synapomorfie všech Aculifera)
- papily epidermis
- chybí noha (patrně důsledek redukce, tedy autapomorfie!)

- Další důležitý znak (plesiomorfie):
- tetraneurální nervová soustava

Mollusca - měkkýši

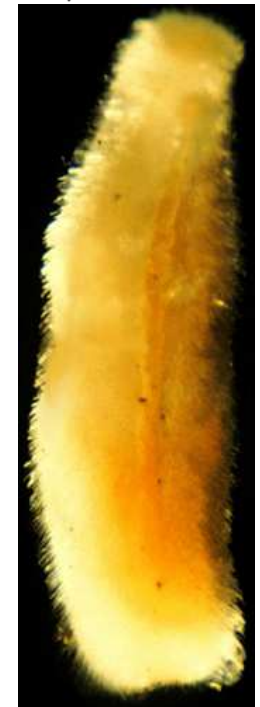
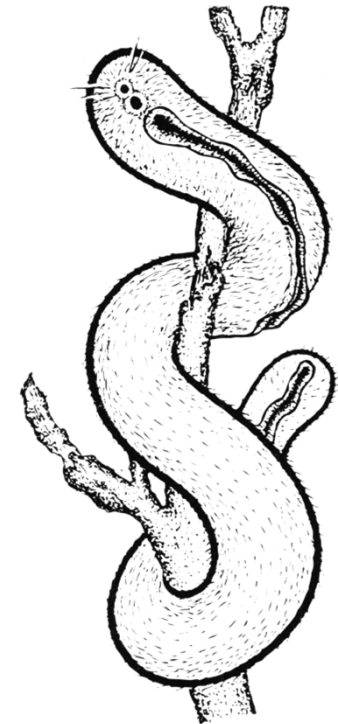
(Podtřída) Solenogastres (= Neomeniomorpha)

- rýhonožky

- cca 180 druhů
- délka většinou několik mm, výjimečně do 30 cm
- v břišní rýze je jako podélný záhyb rudiment nohy
- v mořích od sublitorálu až do velkých hloubek
- bentičtí - na nebo ve sedimentech
- mnohé druhy epizoicky na Anthozoa a Hydrozoa
- predátoři:
  - radula často dvouřadá, slouží k zachycení kořisti
  - u asi 1/3 druhů je radula zcela redukována
  - přední část trávicí trubice u některých druhů vyvinuta v „pumpu“ k vysávání polypů

Autapomorfie:

- redukce žaber (dýchání přes pokožku plášťové dutiny)
- hermafroditismus

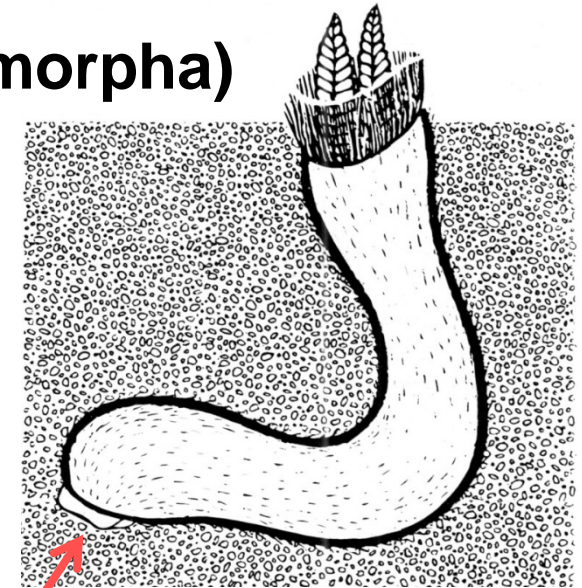
Mollusca - měkkýši

(Podtřída) Caudofoveata (= Chaetodermomorpha)

- červovky

- cca 60 druhů (mořských)
- délka většinou pod 3 mm, výjimečně do 14 cm
- v měkkých substrátech od mořského sublitorálu do větších hloubek
- mikrofagové (bakteriofagové)

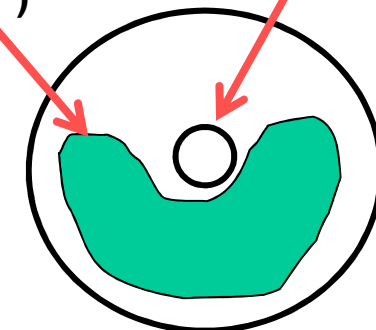

Autapomorfie:

- ústní štítek („nožní terč“ – dlouho považován za zbytek nohy, avšak odvozen z tkání hlavy a hltanu!)
- haemoglobin
- nepárovitá gonáda
- nepárovitá předsíň u srdce
- nepárovitá jaterní žláza (hepatopankreas)

ústní štítek
(„nožní terč“)

ústní otvor

frontální pohled

Mollusca - měkkýši

(Třída) Polyplacophora - štítkonošci

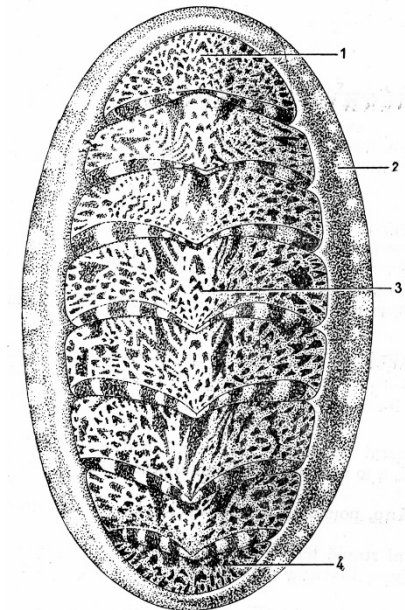
- cca 900 druhů
- mořští, většinou v mělkých vodách na skalnatých pobřežích, některé druhy i v hloubkách (do 4,5 tis. m)
- spásají rostlinný i živočišný nárost (Hydrozoa, Bryozoa atd.)
- schránka z 8 příčných destiček, pohyblivě spojených
- perinotum (lem kolem těla) má kutikulu s vápnitými osténky

Autapomorfie (?):

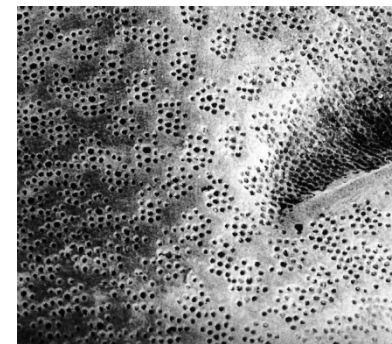
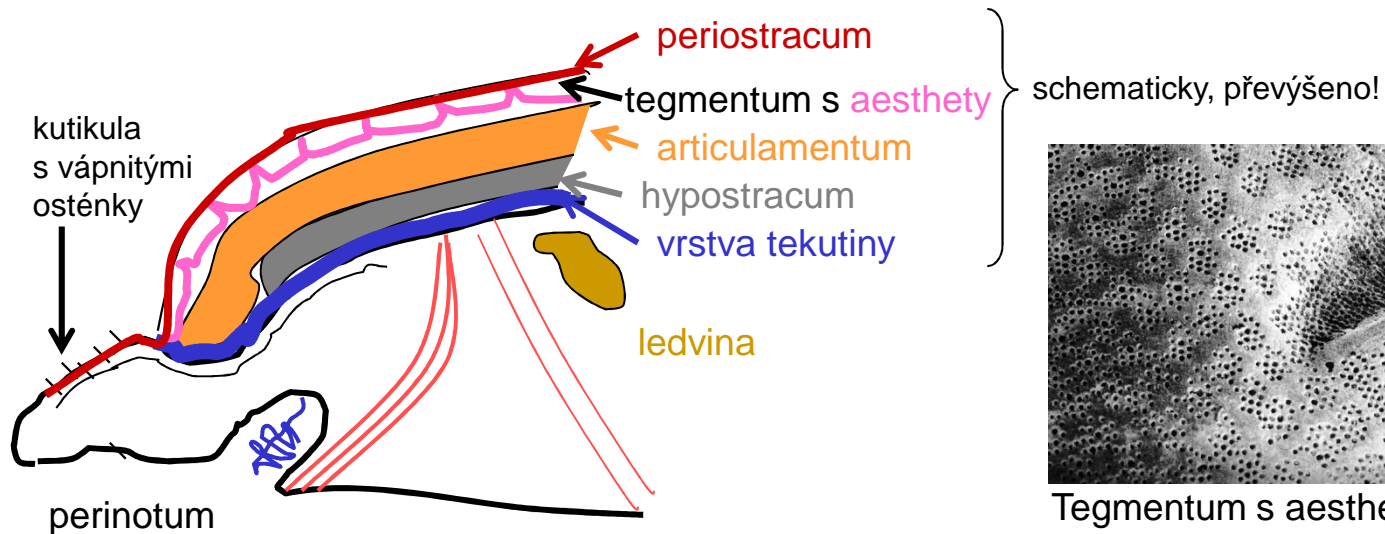
- čtvrtá vrstva schránky: tegmentum s aesthety (fotoreceptory)
- osmá dorsální destička

Chiton olivaceus - chroustnatka středomořská

Chroustnatka *Tonicella marmorea*: 1, 3, 4 - první, třetí, osmá schránková destička; 2 - perinotum

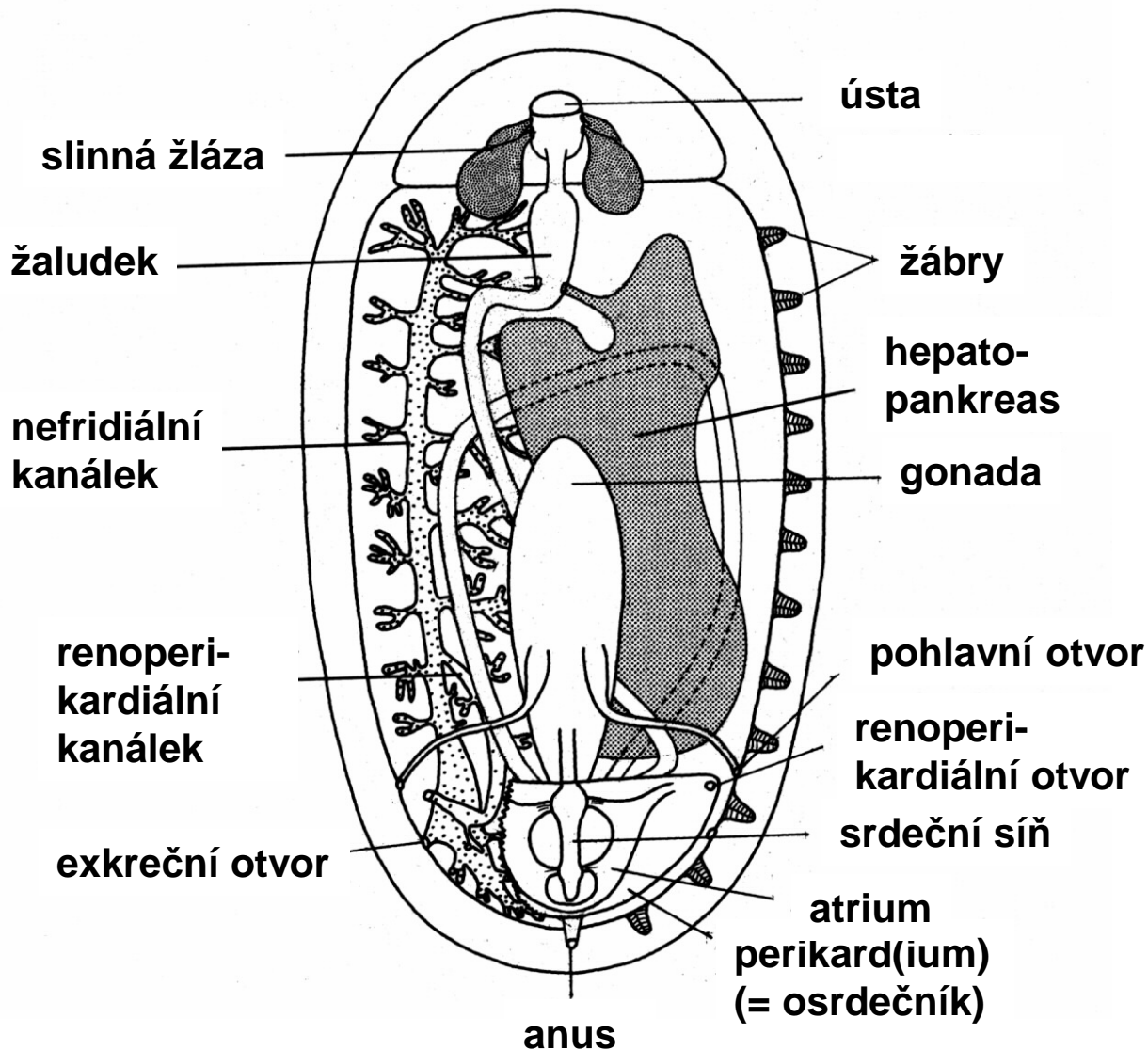

Tegmentum s aesthety

Mollusca - měkkýši

(Třída) Polyplacophora

vnitřní stavba (dorsální pohled; srdce a perikardium vlevo neúplně zakreslené, levý hepatopankreas a žábry vynechané, exkreční soustava zakreslena jen vlevo)

Mollusca - měkkýši

(Třída) Bivalvia - mlži

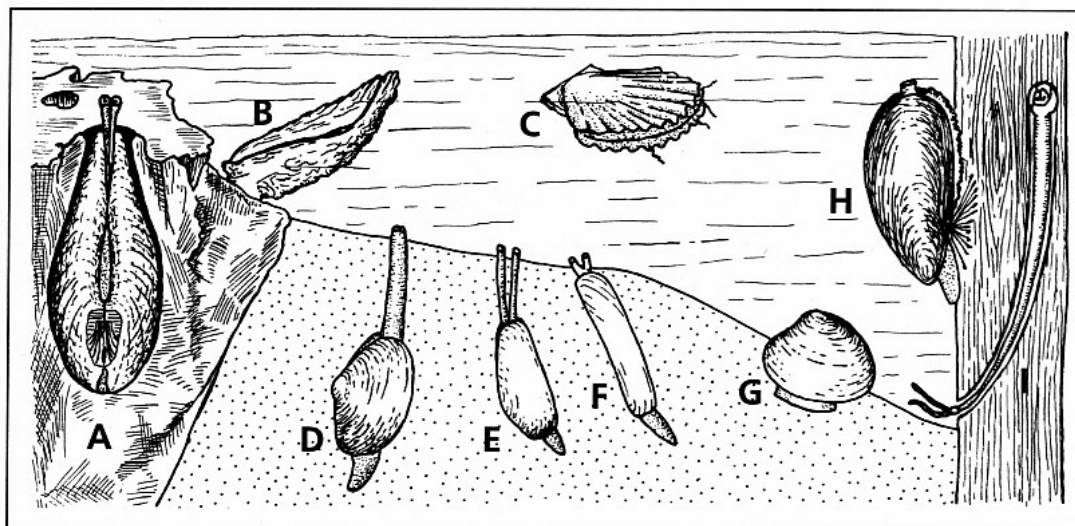
- cca 10 000 druhů (+ cca 20 000 fosilních)
- mořští (eulitorál - 10 000 m) a sladkovodní (cca 1 200 druhů)
- bentičtí
- mikro/saprofágové

Autapomorfie:

- dvoudílná schránka (lastury)
- spojená ligamentem a resiliem
- redukce raduly a čelistí

Další znaky:

- značně redukovaná hlava
- 1 pár gonád
- srdce: 1 síň, 2 předsíně
- 1 pár adduktorů schránky (svěrací svaly)
- 1 pár retraktorů nohy

Bivalvia - mořské životní formy: A - skulař (*Pholas*); B - ušřice (*Ostrea*); C - hřebenatka (*Pecten*); D - *Mya*; E - *Donax*; F - *Ensis*; G - *Chamelea*, *Venus*; H - slávka (*Mytilus*); I - šášeň (*Teredo*)

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Bivalvia** - mlži

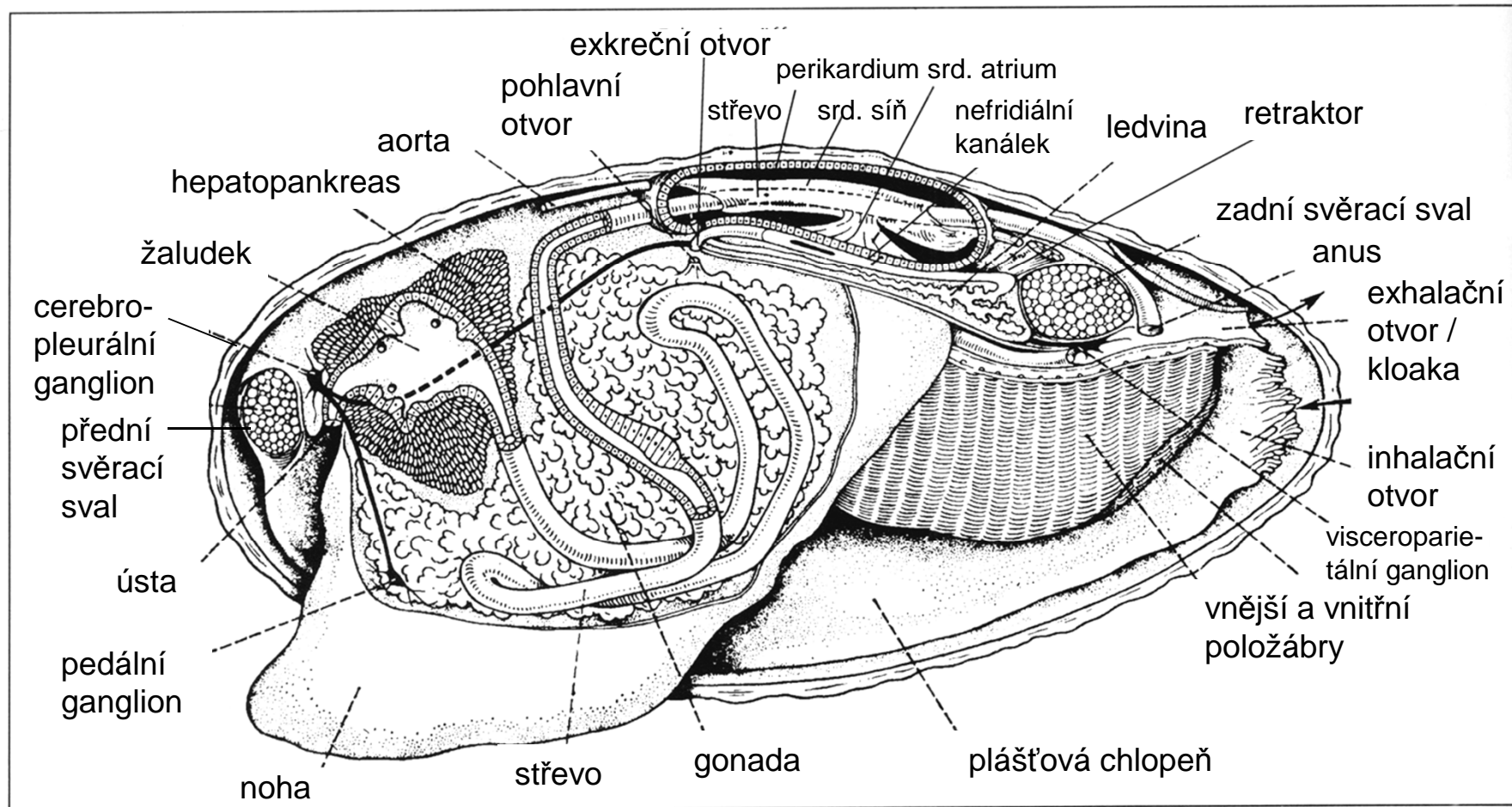

Schéma vnitřní anatomie škeble rybniční (*Anodonta cygnea*) - pravá lastura a chlopeň pláště odstraněny, řez tělem v mediání rovině.

Mollusca - měkkýši

(Třída) Bivalvia - mlži

Tradiční systém mlžů odvozený z typů žaber:

(Řád) „Protobranchia“ - perožábří

- 1 pár ktenidií
- ústní chapadélka

(spíš plesiomorfní stav, možná však monofylum)

(Řád) „Filibranchia“ - nitkožábří

- lupénky ktenidií přeměněné na dlouhá vlákna spojená ciliemi
- žábry slouží i příjmu potravy

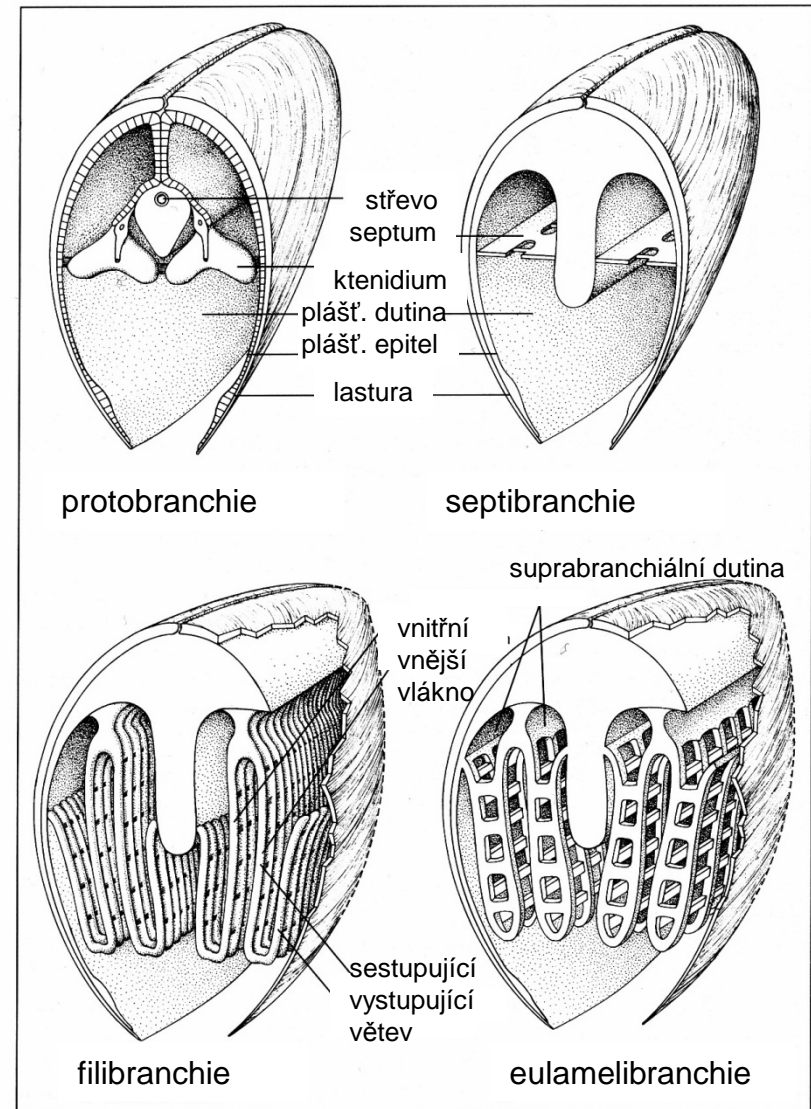
(Řád) „Eulamellibranchia“ - listožábří

- vlákna žaber přirostlá konci k bázi nohy resp. stropu plášťové dutiny, propojena vazivovými můstky

(Řád) Septibranchia - skulinožábří

- žábry redukované, vodní plíce v horním oddílu plášťové dutiny (nad septy)

(dnes řazeni do Anomalodesmata, monofylie nejistá)

Základní typy žaber u Bivalvia

Mollusca - měkkýši

„Protobranchia“ - perožábří

***Nucula nucleus* - oříškovka obecná**
14 mm, sublitorál až do hloubek
okolo 150 m, hojný druh evropských moří

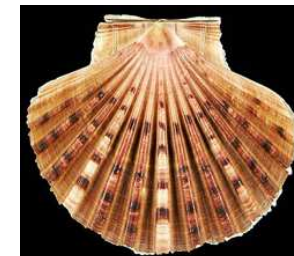
„Filibranchia“ - nitkožábří

***Mytilus edulis* - slávka jedlá**
9 cm, na skalách příbojové zóny,
přichycena byssovými vlákny,

***Ostrea edulis* - ústřice jedlá**
20 cm, levou miskou přirůstá k
podkladu, nemá nohu

***Pecten jacobaeus*
- hřebenatka svatojakubská**
13 cm, asymetrické lastury

„Eulamellibranchia“ - listožábří

***Cerastoderma edule*
- srdcovka jedlá**
6 cm, běžný druh
evropských moří

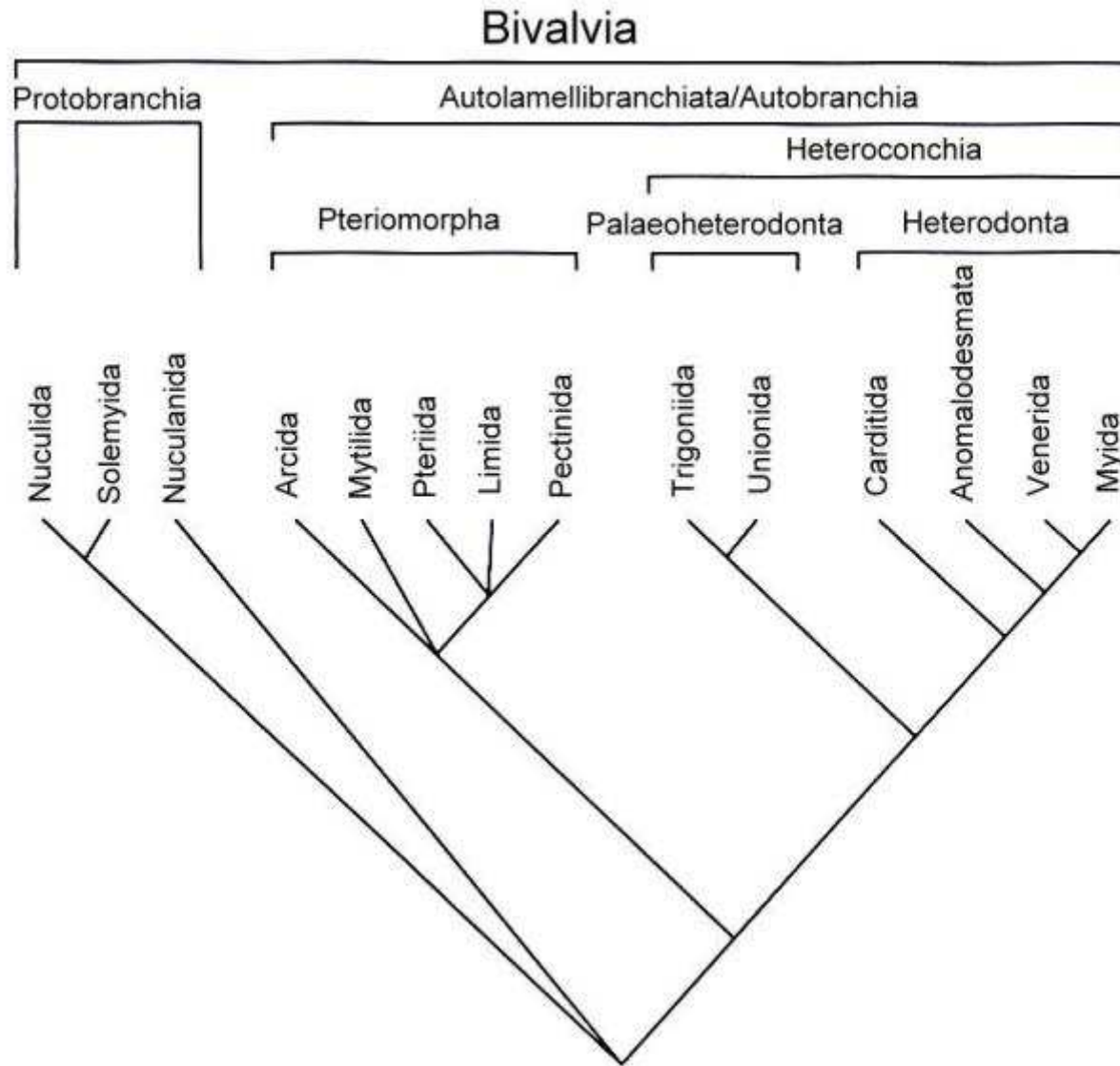

***Solen marginatus* - střenka jedlá**
14 cm, hojná v písčitém dně
evropských moří

***Margaritifera margaritifera*
- perlorodka říční**
13 cm, sladkovodní v čisté tekoucí
vodě, stáří až 120 let

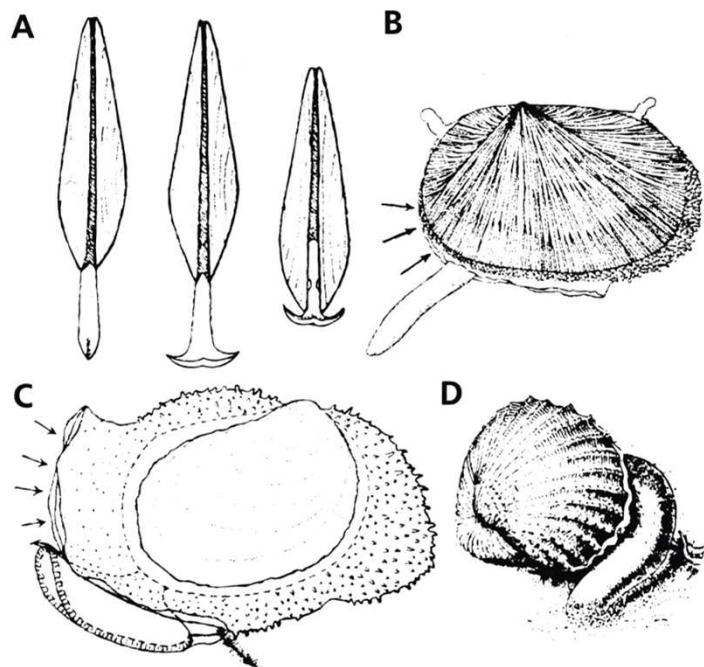
Mollusca - měkkýši

Fylogenetický diagram mlžů podle Bielera & Mikkelsena (2006)

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Bivalvia** - mlži

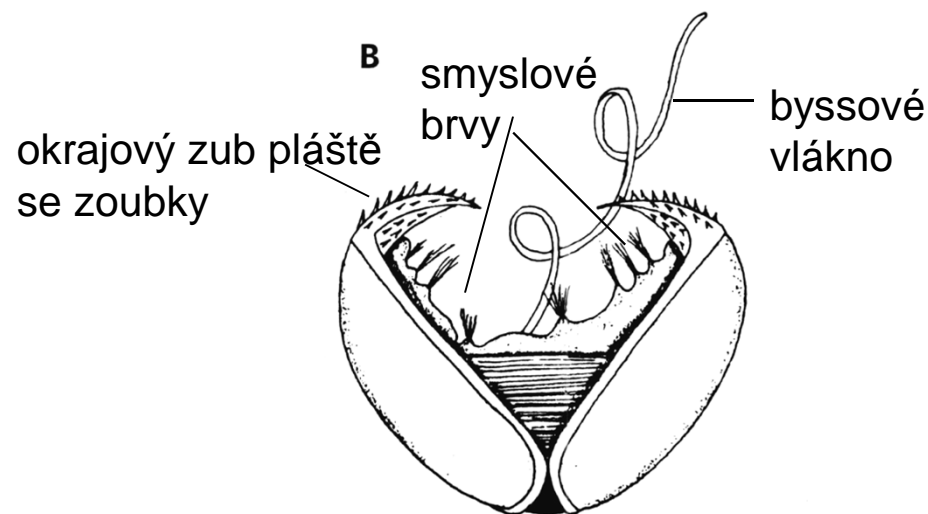
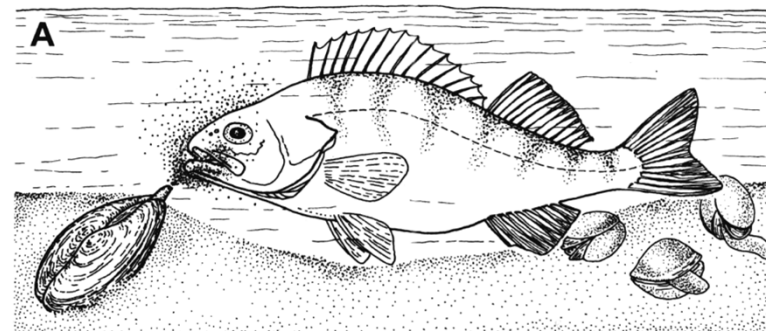
Různé tvary nohy:

A – kotvová (*Portlandia*) ve třech fázích pohybu;

B - plazivá (*Galeomma turtoni*);

C - přísavná (*Devonia perrieri*);

D - odrazová (*Acanthocardia echinata*)

Vývoj sladkovodního mlže přes larvu **glochidium**: A - glochidia opouští mlže exhalčním otvorem, přichycují se na hostiteli (rybě); po exoparasitické fázi se pouštějí, na dně dorůstají v dospěléce. B - glochidium

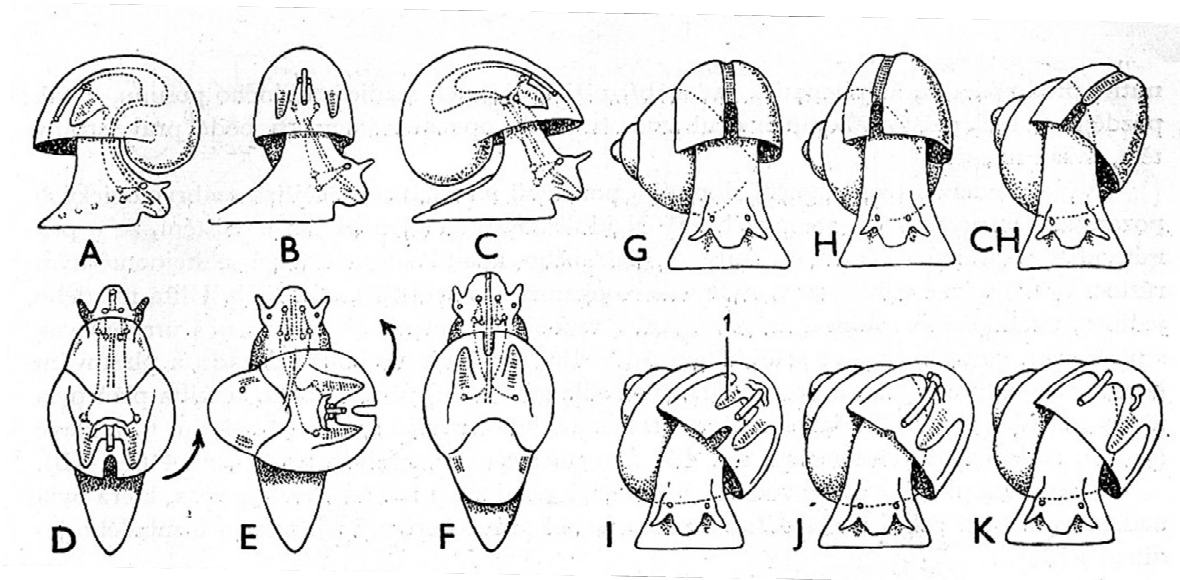
Mollusca - měkkýši

(Třída) **Gastropoda** - plži

- cca 100 000 druhů (údaje se velmi rozcházejí! + min. 15 000 fosilních druhů)
- mořské (bentické i pelagiální), sladkovodní i suchozemské druhy

Autapomorfie:

- spiralizace útrobního vaku
- asymetrie
- torze útrobního vaku o 180°

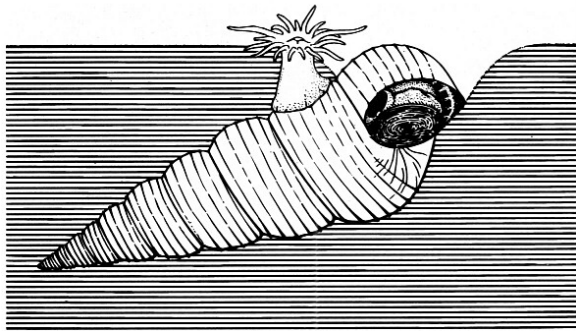

Vznik nesouměrnosti u plžů: A - F - posun souměrné spirální ulity o 180°; G - CH - posun kuželovité ulity o určitý úhel doprava a dozadu; I - K - vznik asymetrie orgánů plášťové dutiny; 1 – pravá žaberní ktenidie

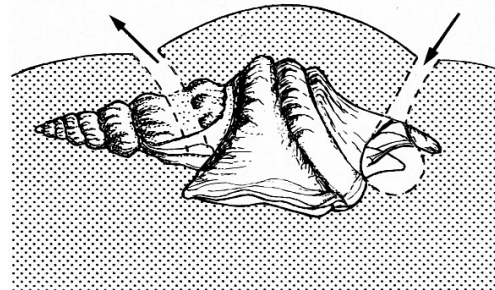
Mollusca - měkkýši

(Třída) Gastropoda

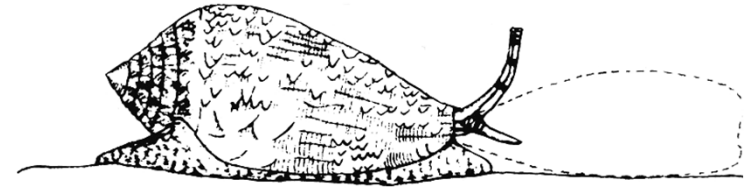
Příklady zástupců

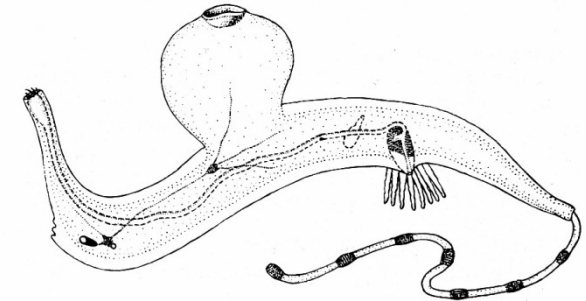
Turritella communis (Prosobranchia: Mesogastropoda)

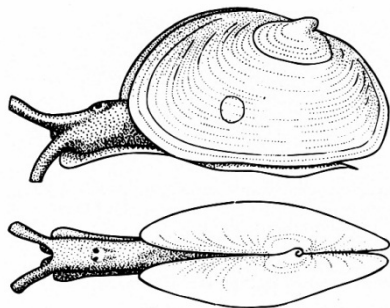
Aporrhais pespelecani (Prosobranchia: Mesogastropoda)

Conus textile - homolice (Prosobranchia: Neogastropoda)

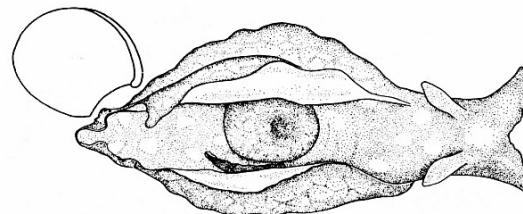
Pterotrachea sp. - kýlonožec (Prosobranchia: Mesogastropoda)

Bethelina sp. (Opisthobranchia: Saccoglossa)

Chromodoris woodwardae (Opisthobranchia)

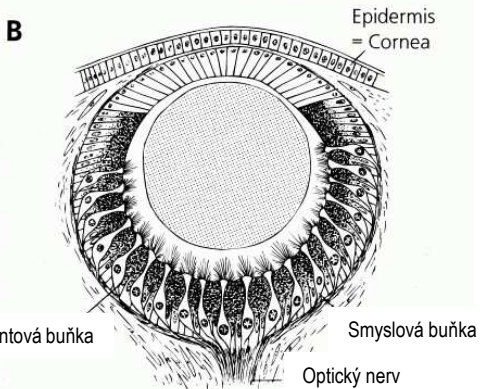
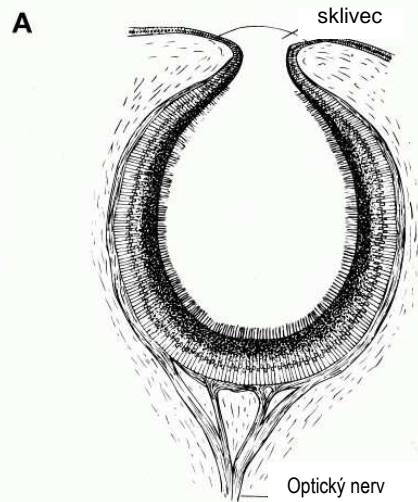
Aplysia fasciata – zej (Opisthobranchia: Anaspidea)

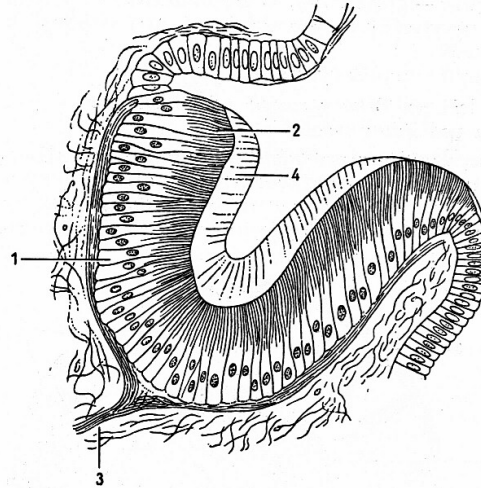
Aplysia parvula - zej (Opisthobranchia: Anaspidea)

Mollusca - měkkýši

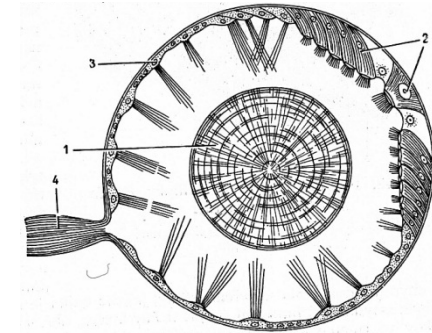
(Třída) Gastropoda: smyslové orgány

Typy očí u Gastropoda: A - otevřený oční váček (*Haliotis* sp.)
 B - uzavřený oční váček s čočkou, sklivcem a corneou (*Helix pomatia*)

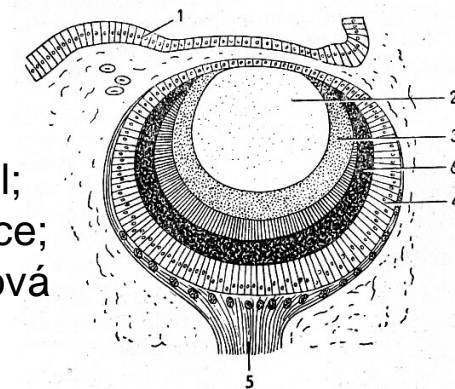

Podélný řez pohárkovým okem přílipky (*Patella rota*): 1 - sítnice; 2 - pigment; 3 - zrakový nerv; 4 - ztlustlá kutikula

Statocysta kýlonožce rodu *Pterotrachea*:
 1 - statolit
 2 - smyslové buňky
 3 - obrvené buňky
 4 - nerv

Podélný řez okem děrnatky (*Fissurella* sp.): 1 - krycí epitel; 2 - čočka; 3 - sklivec; 4 - sítnice; 5 - zrakový nerv; 6 - pigmentová znka

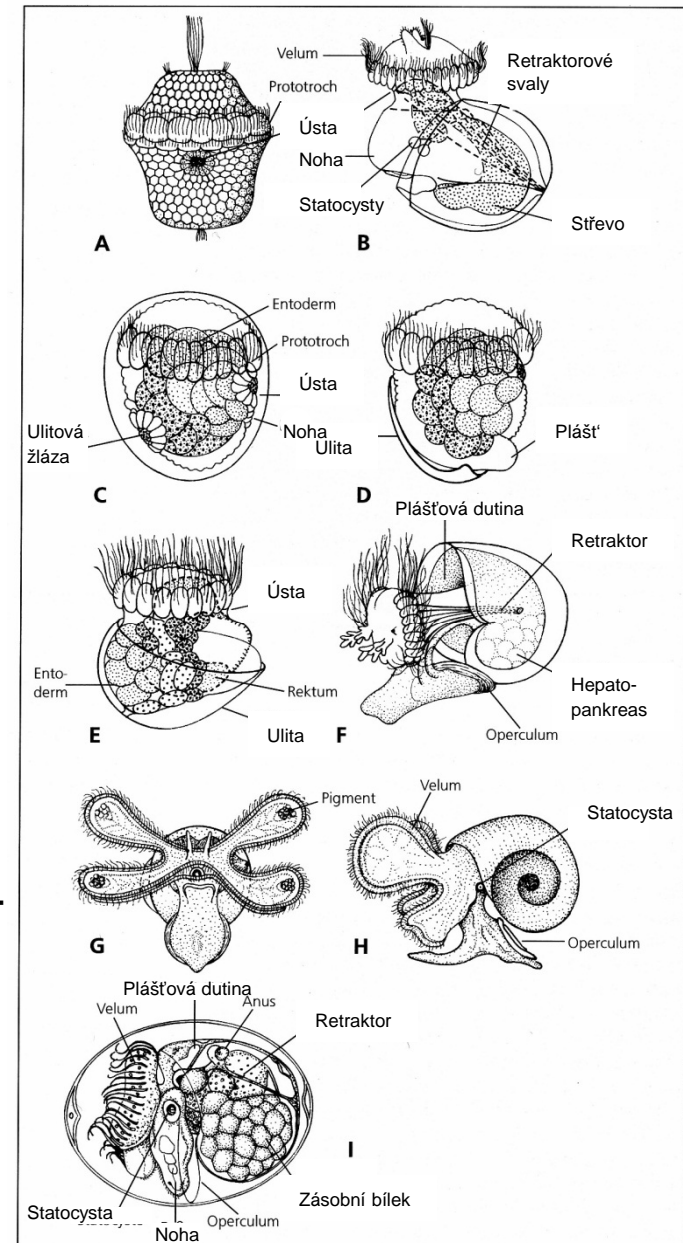

Mollusca - měkkýši

(Třída) Gastropoda

Různé typy larev:

- A - Praeveliger
- B - Veliger s diskoidním velárním aparátem (*Patella vulgata*, Archaeogastropoda)
- C - F: *Haliotis tuberculata* (Archaeogastropoda)
  - vývoj larvy
- C - Veliger před vylíhnutím
- D - Trošku starší veliger (16 h po oplození)
- E - Veliger 19 h po oplození
- F - Pediveliger přecházející na bentický způsob života, 4,5 d po oplození
- G - Pediveliger *Nassarius incrassatus* (Neogastropoda)
- H - Pediveliger *Nassarius reticulatus* (Neogastropoda)
- I - Larva krátce před vylíhnutím - *Siphonaria japonica* (Basommatophora)

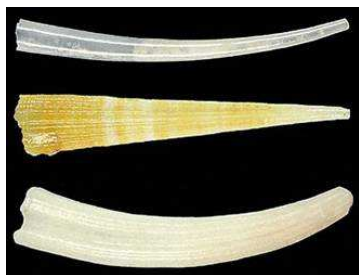
Mollusca - měkkýši

(Třída) Scaphopoda - kelnatky

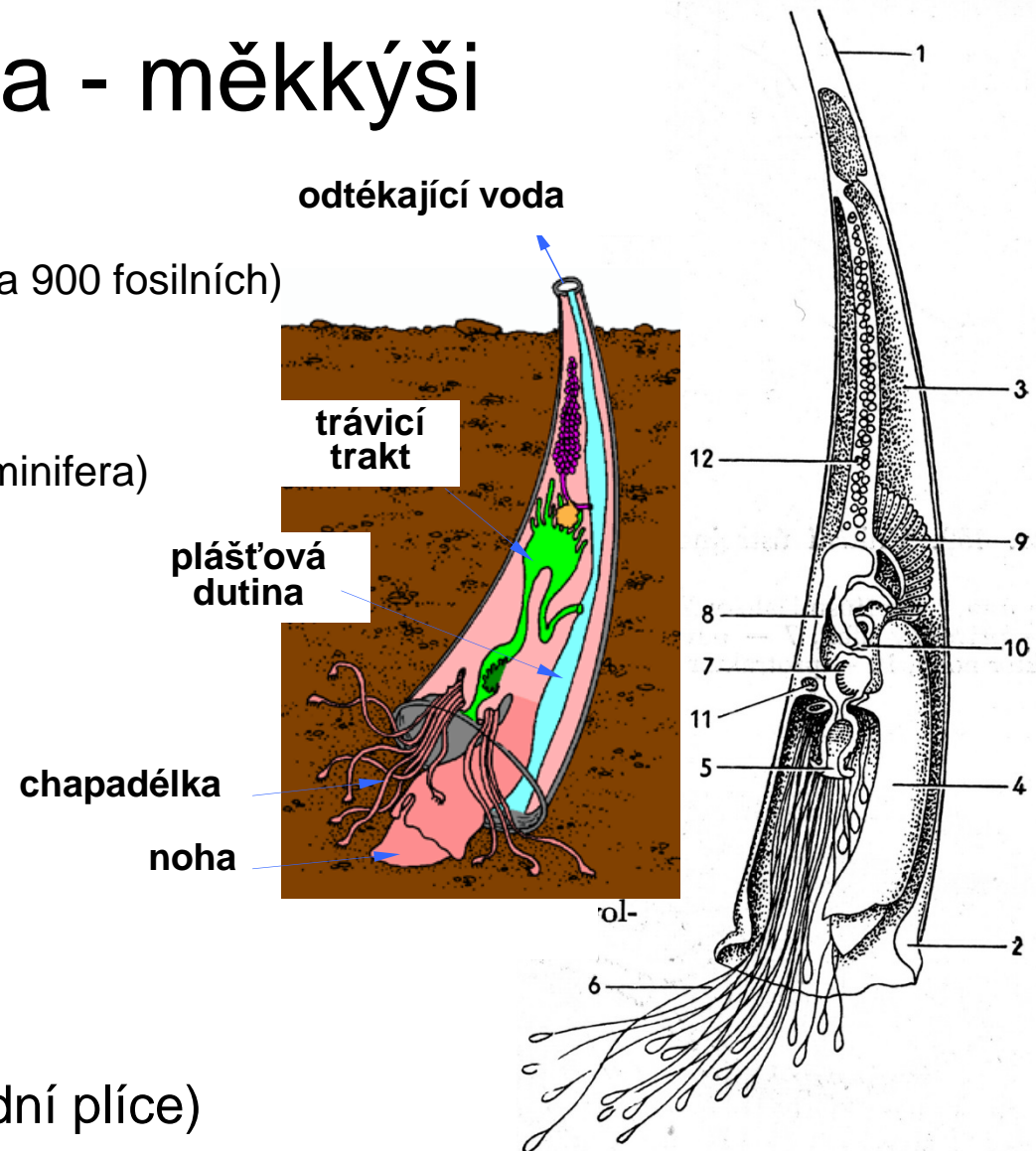
- cca 520 recentních druhů (+ cca 900 fosilních)
- mořské (eulitorál - 7000 m)
- bentické: hrabají v substrátu
- mikrofágové (hlavní potrava: Foraminifera)
- nepárovitá gonada
- 1 pár ledvin
- hlavová chapadélka (cirri)
- radula a čelist

Autapomorfie:

- trubicovitá schránka
- z hlavy ústní kužel
- redukce srdeční předsíně
- redukce žaber (místo nich vodní plíce)

Ulity *Dentalium* spp.

Dentalium sp. - podélný řez: 1 - ulita; 2 - plášť; 3 - plášť. dutina; 4 - noha; 5 - ústní kužel; 6 - cirri; 7 - radula; 8 - střevo; 9 - játra; 10 - řitní otvor; 11 - cerebrální ganglion; 12 - pohlavní žláza

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Tryblidia (= Neopilinida ≈ Monoplacophora)** – přílipkovci

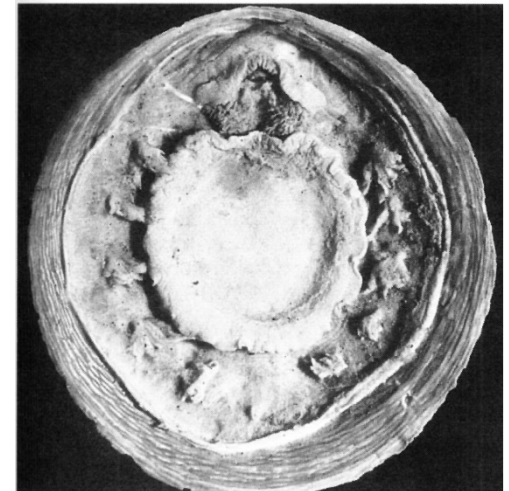
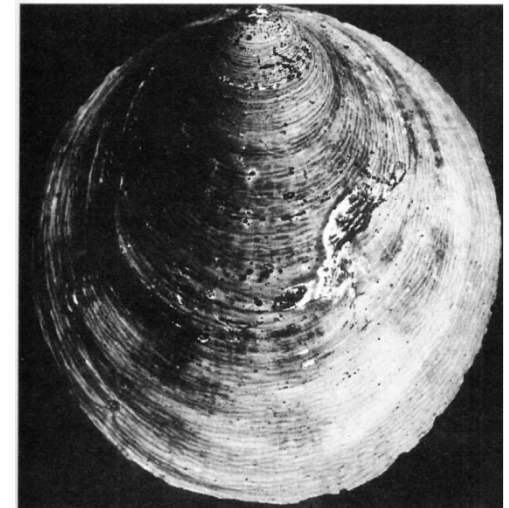
- cca 30 recentních druhů
(„živé fosilie“: mnoho fosilních zástupců z období Kambrium-Devon, Pleistocén; fosilní a recentní zástupci společně řazeny do Monoplacophora, avšak jsou opravdu blízko příbuzné???)
- Atlantik, Pacifik, Indický oceán: hloubka 175-6400 m
- první recentní zástupce popsán v r. 1957, „živé fosilie“
- na měkkých i tvrdých substrátech

Autapomorfie:

- 6 párů ledvin (také s respirační funkcí)
- zdvojené gonády a osrdečníky

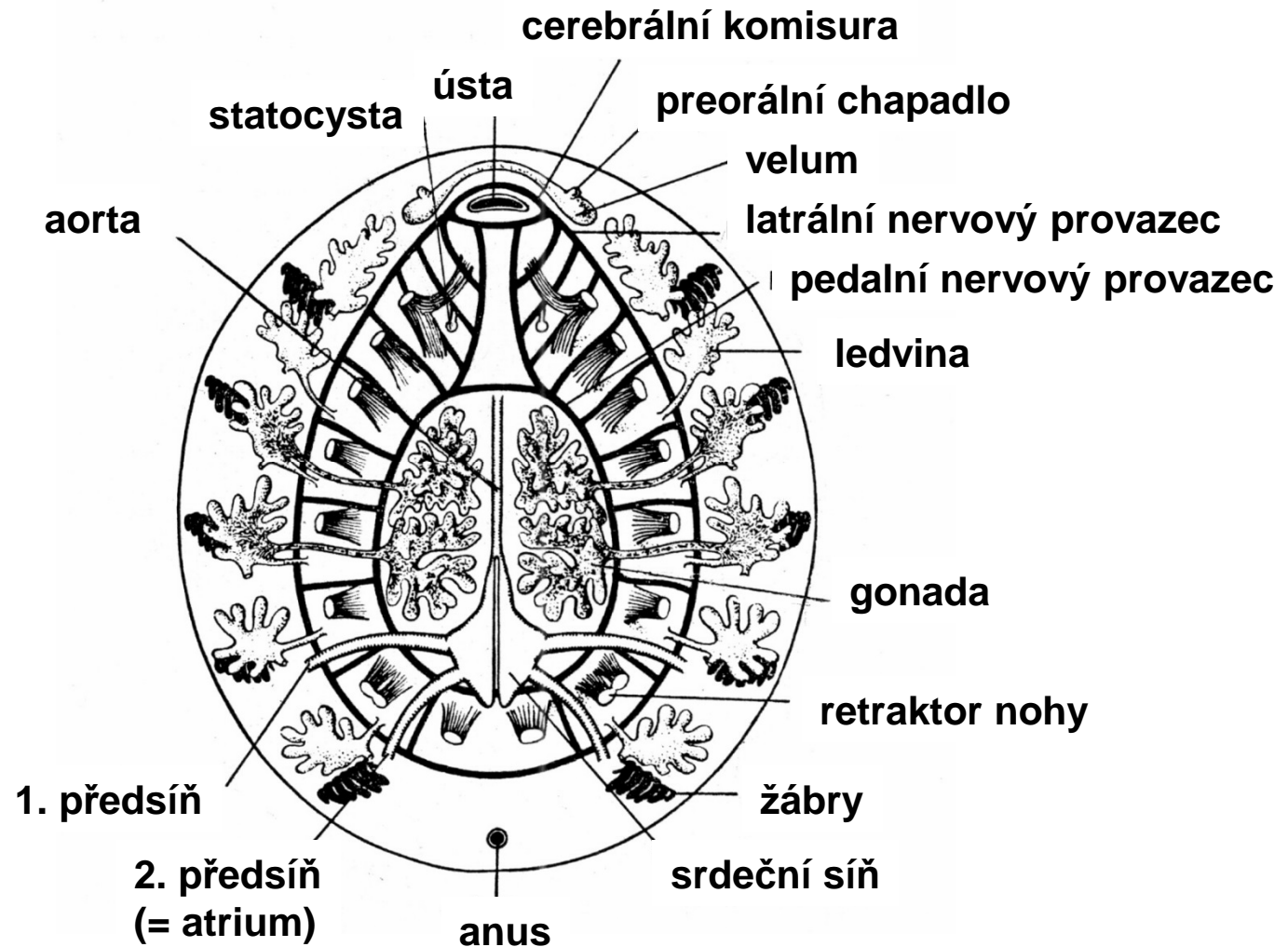
Další znaky:

- 6 párů žaber (event. redukce až na 3 páry; hlavně ventilace!)
- 0,9-40 mm velká, jednotná schránka (ulita) ze tří vrstev
- 8 párů zatahovacích svalů (retraktorů)
- tetraeurální nervová soustava

Mollusca - měkkýši

(Třída) Tryblidia (= Neopilinida; Monoplacophora)

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda** - hlavonožci

- cca 750 druhů
- mořští, od litorálu po velké hloubky (min. do 5,5 tis. m)
- bentické i pelagiální druhy (dobří plavci)
- dravci
- prodloužená dorso-ventrální osa těla, položena o 90°
(frontální strana se stává dorsální, caudální strana ventrální)

Autapomorfie:

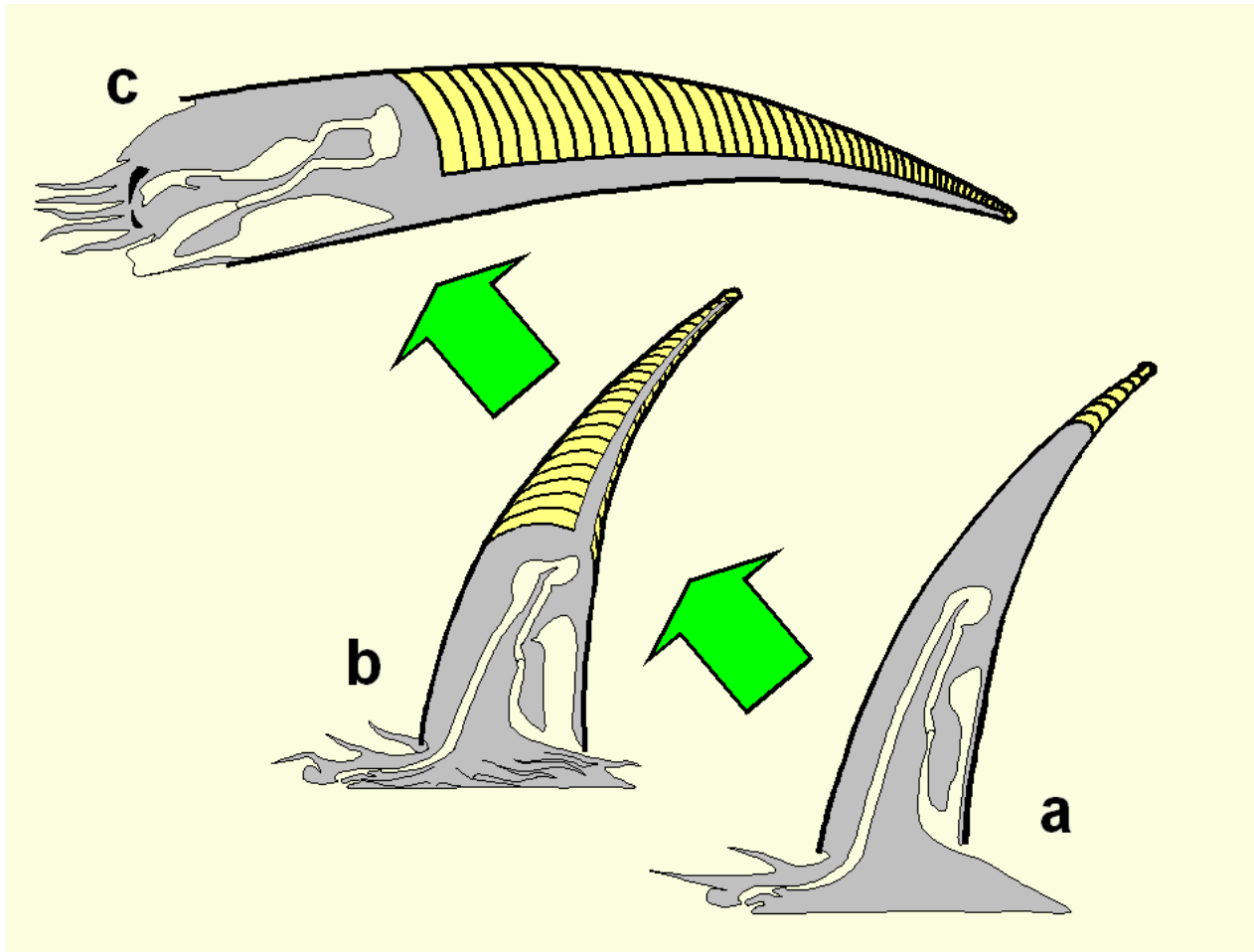
- ulita s komorami + siphunculus
- chapadla (ramena
- vznik z epipodiálních chapadélek)
- nálevka (z nohy)

Oliheň *Loligo vulgaris* (Decabrachia)

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda** - hlavonožci

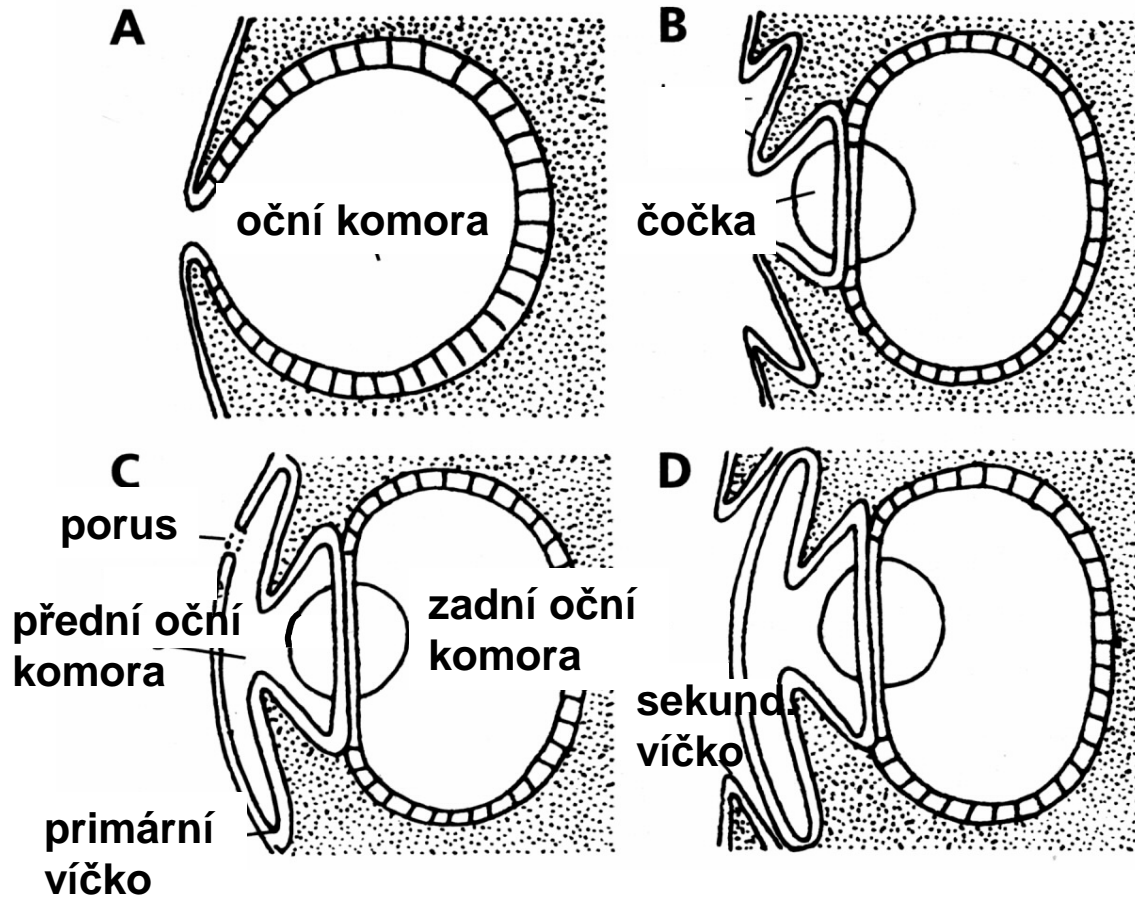

Hypotetická představa o vývoji z předka – zástupce Monoplacophora s kuželovitou ulitou (Hypseloconidae) podle J. Dzika (1981) (zdroj: Wikipedia)

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda**

Typy očí:

A - *Nautilus* sp.

B - s otevřenou přední komorou - *Illex* sp.

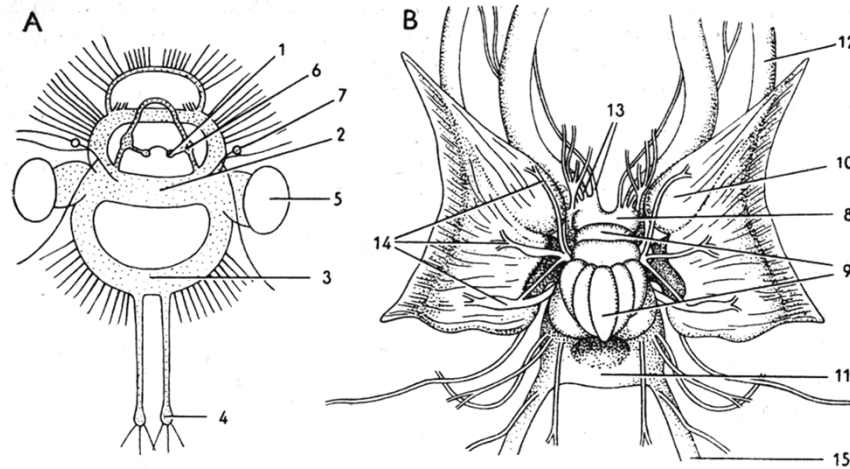
C - přední komora zcela (až na porus) uzavřena - *Loligo*

D - např. u *Sepia* sp. nebo *Octopus* sp.

Mollusca - měkkýši

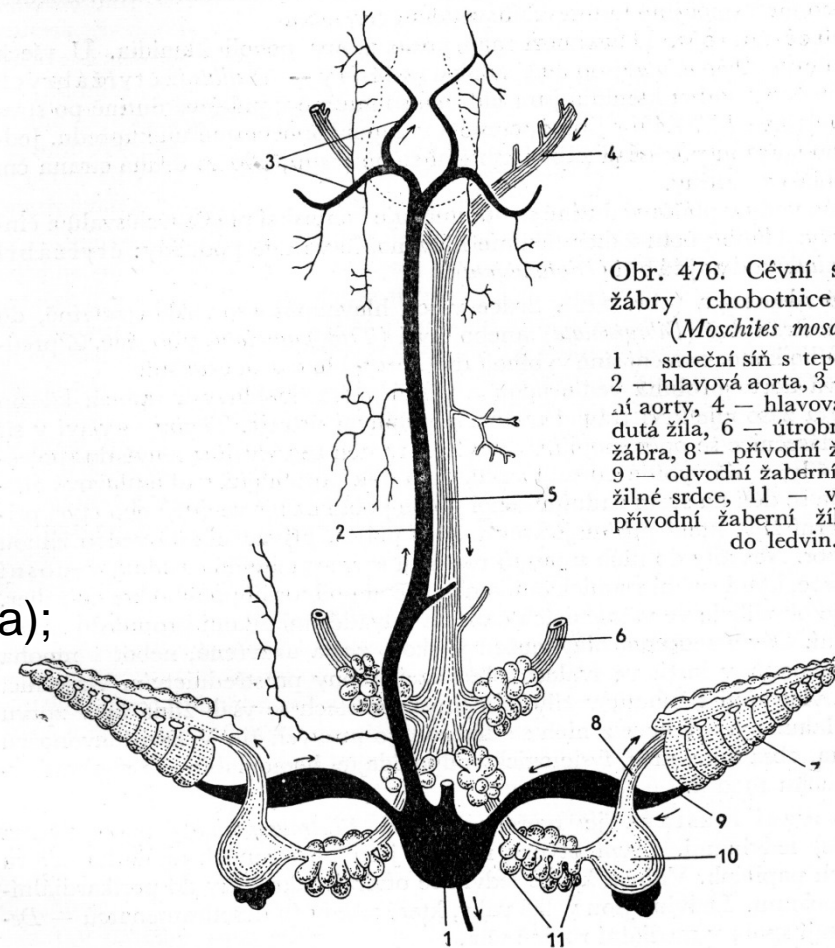
(Třída) Cephalopoda

Ústřední nervová soustava:

A – Loděnka (*Nautilus* sp.; Tetrabranchiata);

B - Chobotnice pižmová (*Moschites moschatus*, Dibranchiata: Octobranchia)

Obr. 476. Cévní soustava a žábry chobotnice pižmové (*Moschites moschatus*).

1 – srdeční síň s tepennou krví, 2 – hlavová aorta, 3 – rozvětvení aorty, 4 – hlavová žíla, 5 – dutá žíla, 6 – útrobní žíla, 7 – žábra, 8 – přívodní žaberní žíla, 9 – odvodní žaberní žíla, 10 – žilné srdce, 11 – vychlípeniny přívodní žaberní žíly vnikající do ledvin.

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda** - hlavonožci

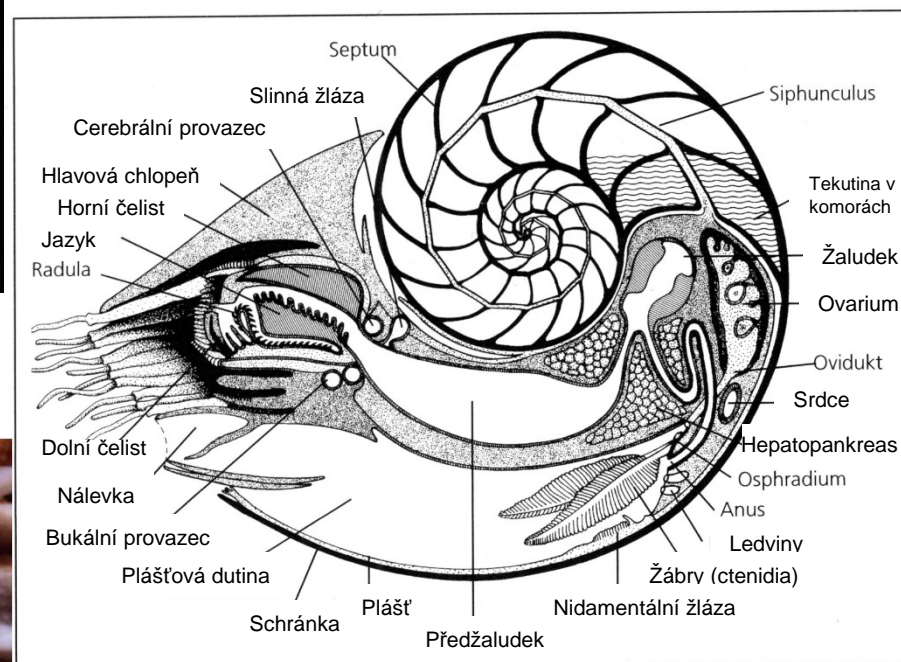
(Podtřída) **Nautiloidea**

= **Tetrabranchiata** - čtyřžábří

- 5 recentních druhů (+ cca 2 500 fosilních)
- mořští, v hloubce 50-650 m (Indický oceán, Pacifik)
- dravci a mrchožrouti
- vnější koncentrická schránka
- po 2 párech ktenidií (žaber), srdečních předsíní a ledvin
- nálevka z dvou nesrostlých laloků
- cca. 90 chapadel ve dvou věncích
- jednoduché komorové oči

Nautilus pompilius
- loděnka hlubinná

Tetrabranchiata: *Nautilus* sp. - loděnka

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda** - hlavonožci

(Podtřída) **Coleoidea = Dibranchiata** - dvoužábří

- mořští, od sublitorálu po hlubiny
- schránka skryta uvnitř těla, více či méně redukováná
- po 1 páru ktenidií (žaber), srdečních předsíní a ledvin
- jednotná, trubicovitá nálevka (srostlá)
- 8-10 chapadel s přísavkami nebo přichytnými háčky
- vysoce výkonné oči s čočkou
- velmi rozvinutá, koncentrovaná nervová soustava
- pokožka s chromatofory a iridocyty, často také bioluminiscenčními orgány

(Řád) **Decabrachia** - desetiramenatci

- 5 párů chapadel (ramen), 4. pár prodloužen, uzpůsoben lovu

(Řád) **Octobrachia** - chobotnice

- 4 páry chapadel, mezi nimi plovací blána

Chobotnice *Octopus* sp.

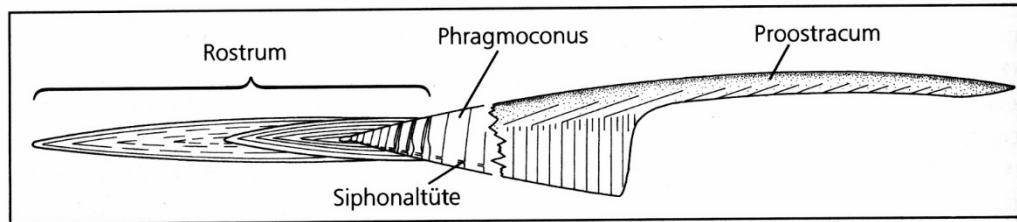

Oko sepie obecné
(*Sepia officinalis*)

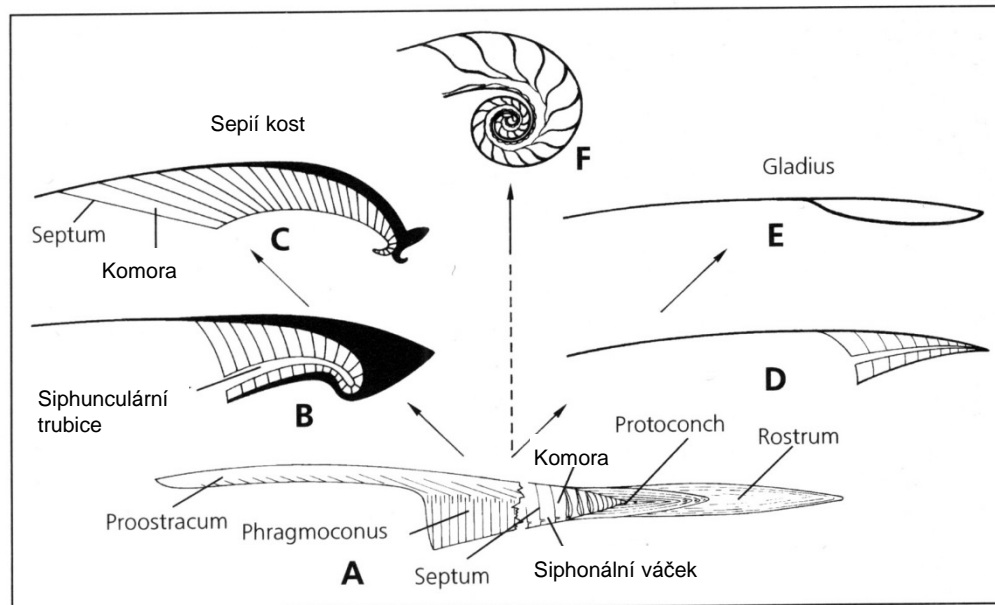
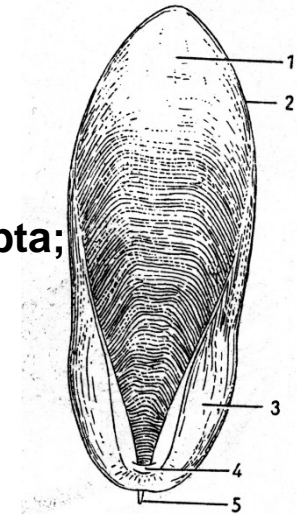
Mollusca - měkkýši

(Třída) Cephalopoda

Ulita u belemnitů (Belemnitida; †)

Ulita sepie obecné (*Sepia officinalis*) z břišní strany
 1 - povrch nejmladšího septa;
 2 - okraj proostraka
 3 - zadní okraj proostraka
 4 - rudiment břišní stěny sifonové trubice
 5 - rostrum

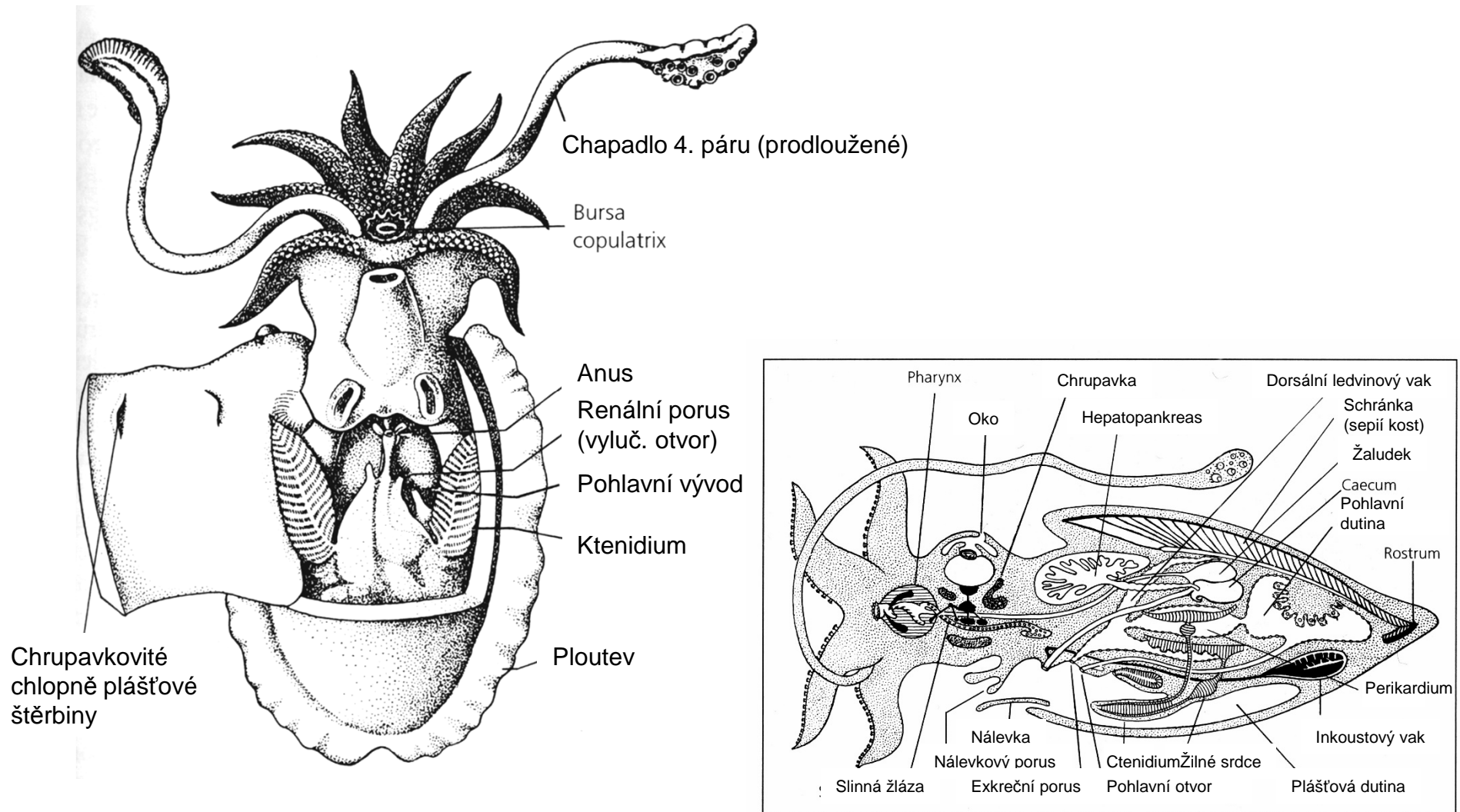

Redukční řada vývoje ulity u Dibranchiata:

- A - Belemnitida (†)
- B - *Belosepia* (†)
- C - *Sepia*
- D - *Conoteuthis* (†)
- E - *Loligo*
- F - *Spirula*

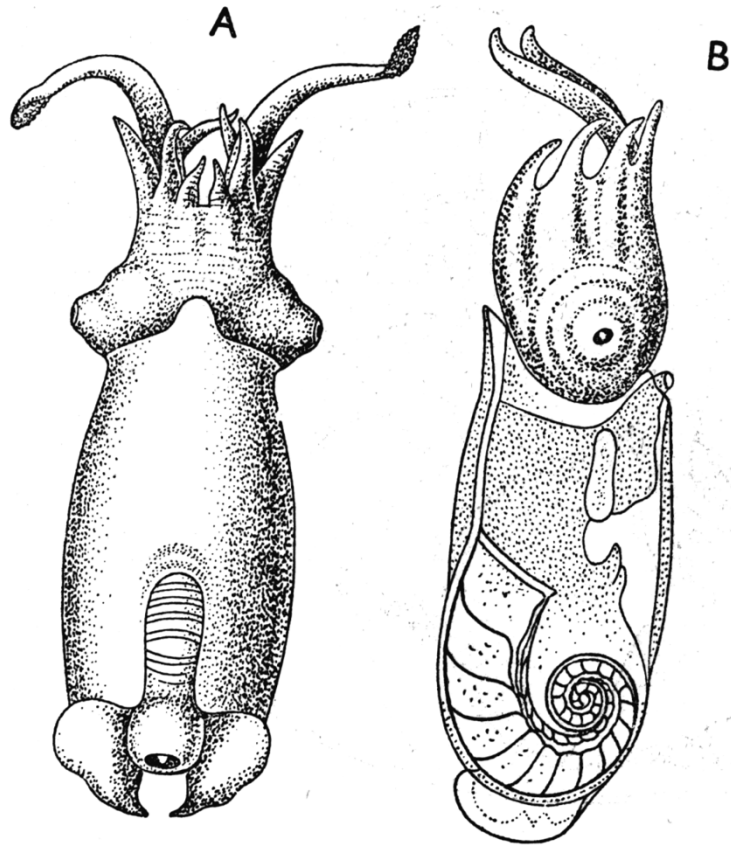
Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda: Decabrachia** - desetiramennatci

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda: Decabrachia** - desetiramenatci

Spirula spirula - sepie točenka

Sepia officinalis - sepie obecná

Loligo vulgaris - oliheň obecná

Mollusca - měkkýši

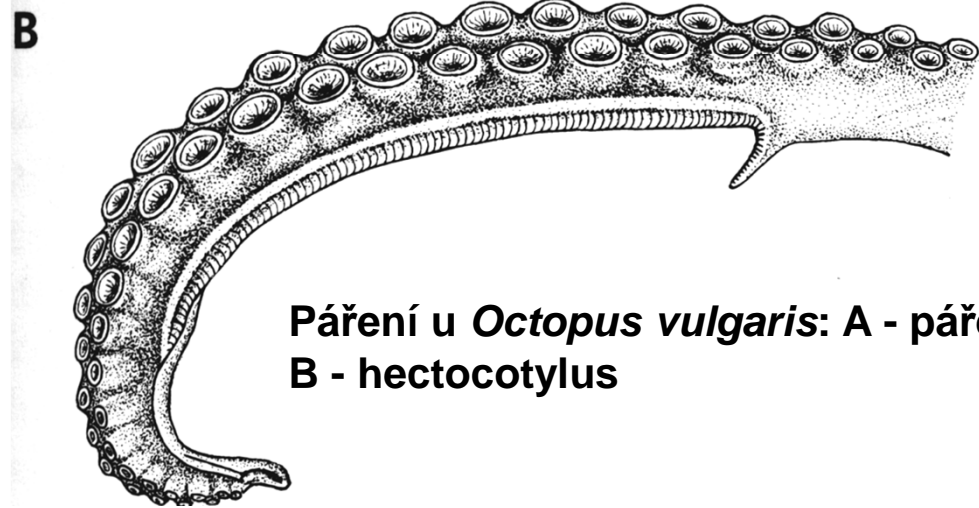
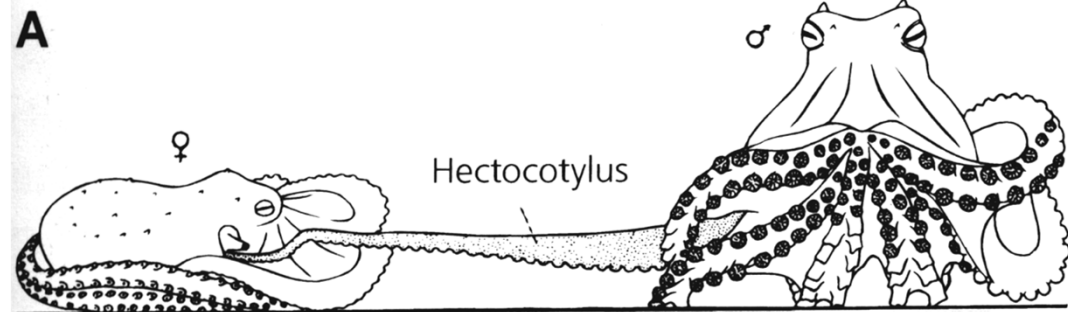
(Třída) **Cephalopoda: Decabrachia** - desetiramenatci

Oliheň *Sepioteuthis sepioidea*
(Caribbean Reef Squid) – vpravo dole snůška vajíček

Mollusca - měkkýši

(Třída) **Cephalopoda: Octobranchia** - chobotnice

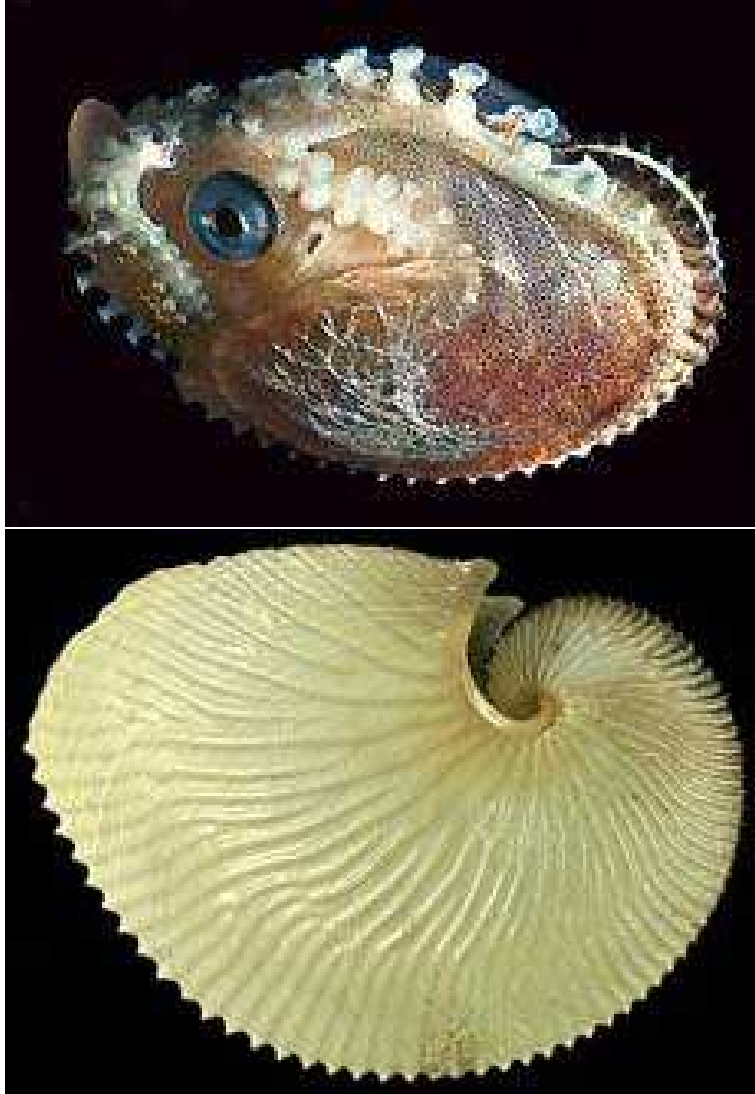

**Páření u *Octopus vulgaris*: A - páření;
B - hectocotylus**

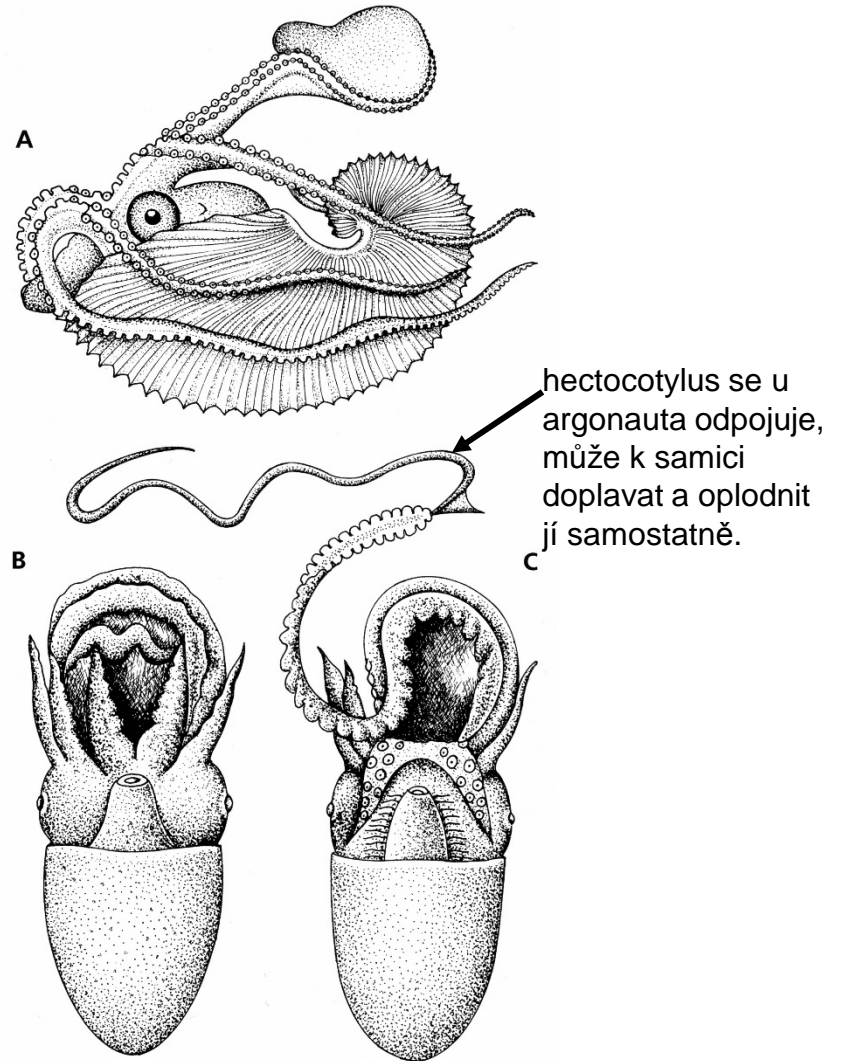
Hectocotylus je přeměněné chapadlo (u Octobranchia 3. párů, u Decabranchia 4. páru chapadel) k přenosu spermatofórů.

Mollusca - měkkýši

(Třída) Cephalopoda: Octobranchia - chobotnice

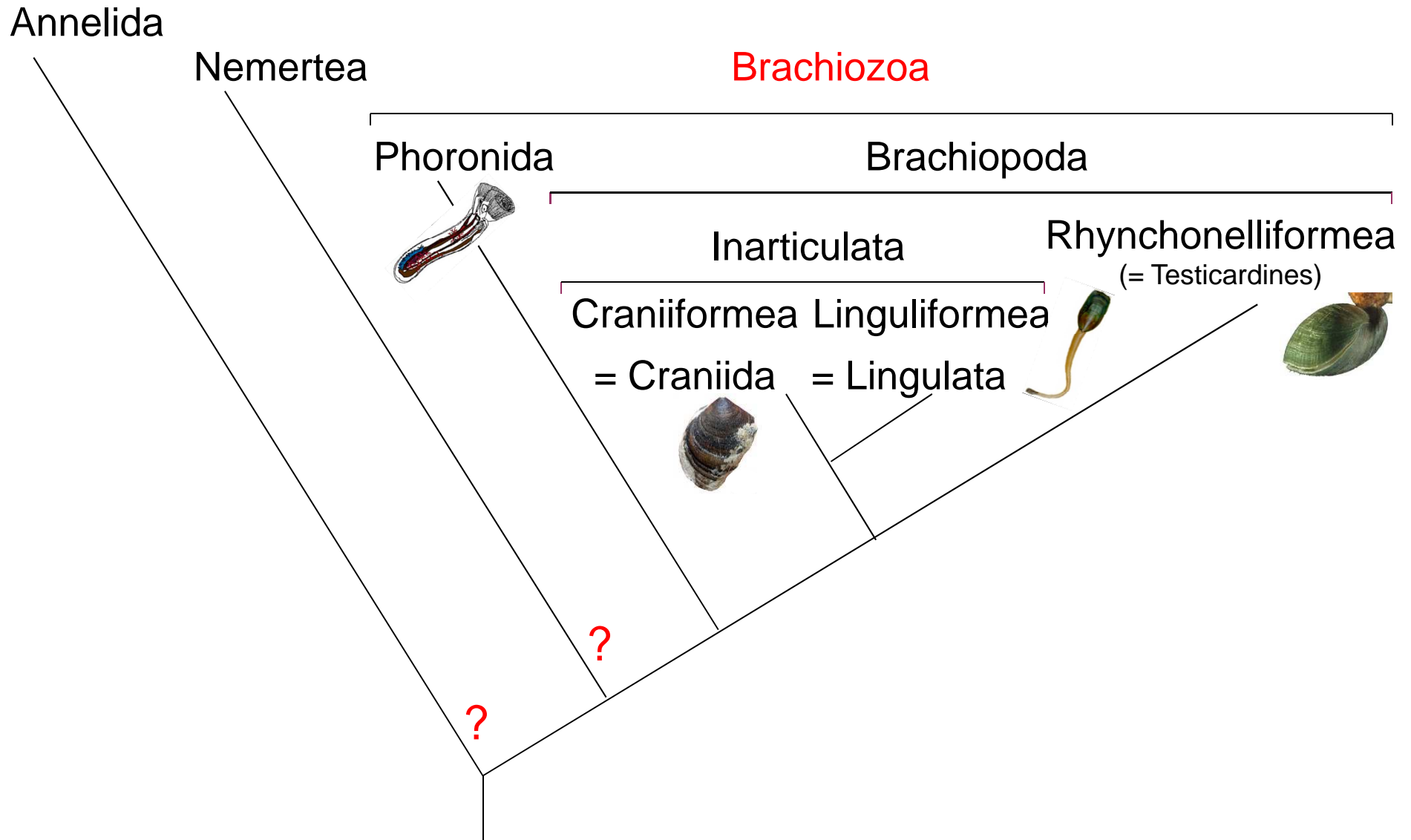

Druhotná schránka ze ztvrdlého sekretu
1. páru chapadel, jednokomorová

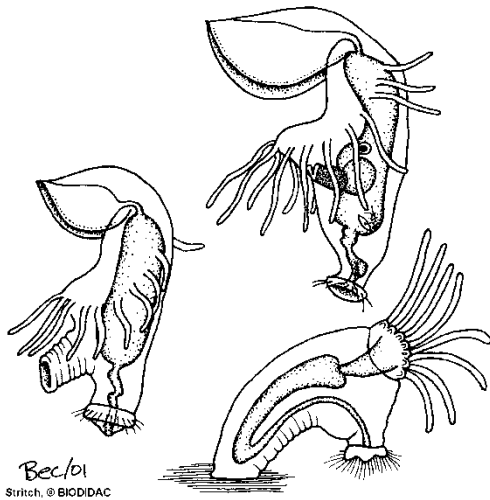
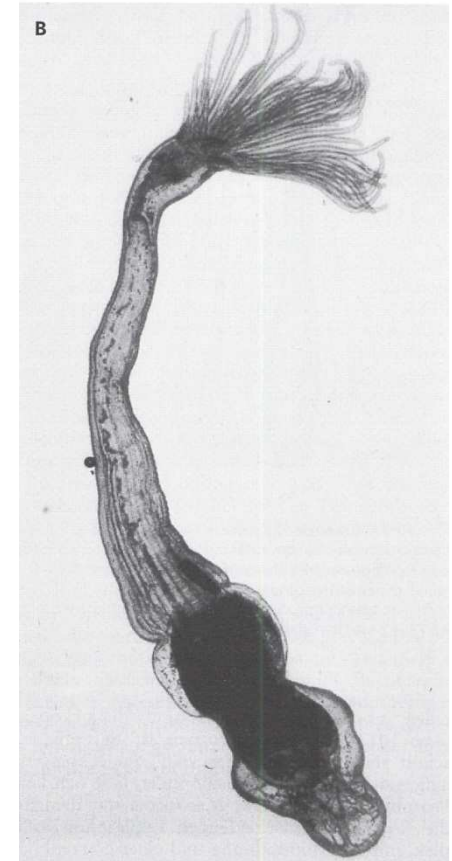
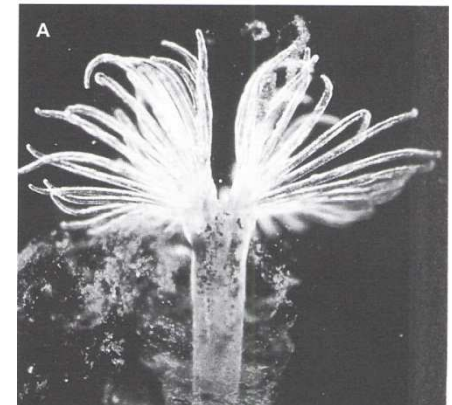
Argonaut pelagický (*Argonauta argo*): A - samice (až 45 cm), B-C - samec (cca 2 cm)

Brachiozoa a jejich pravděpodobné sesterské skupiny

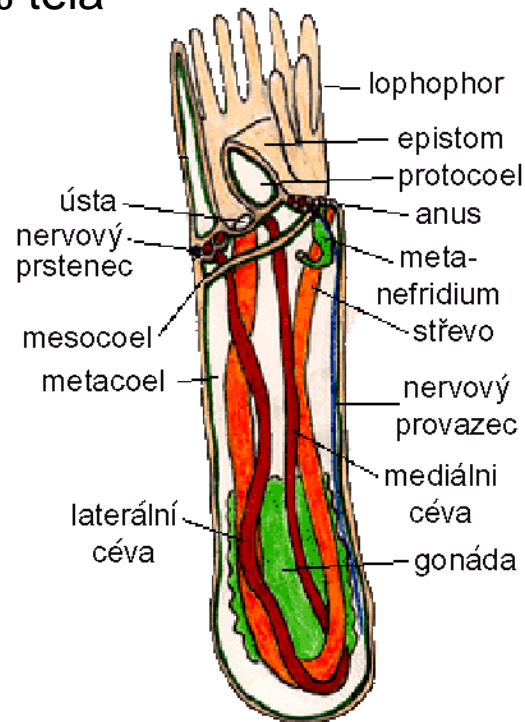

Phoronida - chapadlovky

- výhradně mořští, cca 15 recentních druhů
- hermafroditi, také nepohlavní rozmnožování (příčné dělení, pučení)
- červovitě protažené tělo (do 25 cm)
- epidermis vylučuje chitinovou trubičku (z vnějšku jí zpevňují zrnka písku apod.)
- trubička buďto zahrabaná do měkkého substrátu, nebo přichycená k povrchu tvrdého podkladu
- metasoma tvoří 90 % těla

Metamorfóza

Phoronis mülleri

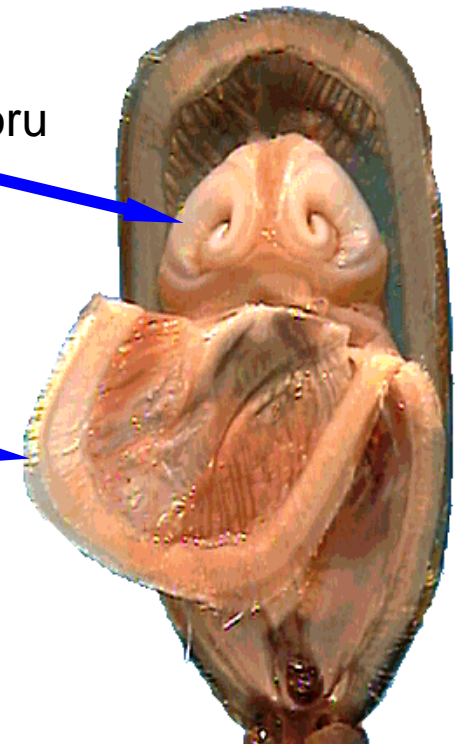
A - lofofor vystrčen z chitinové trubičky;

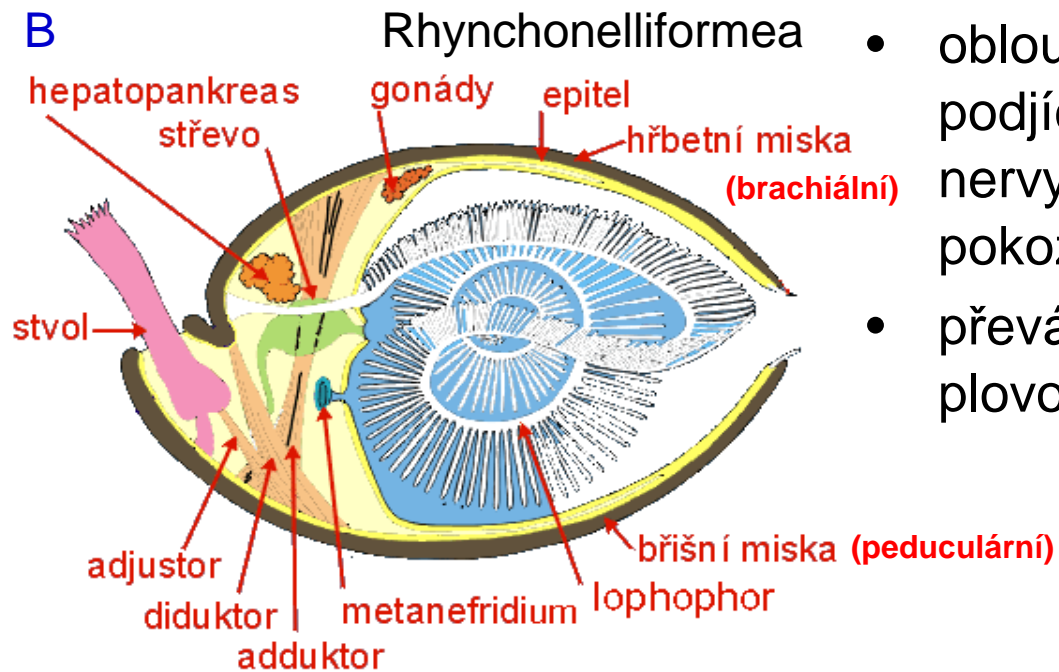
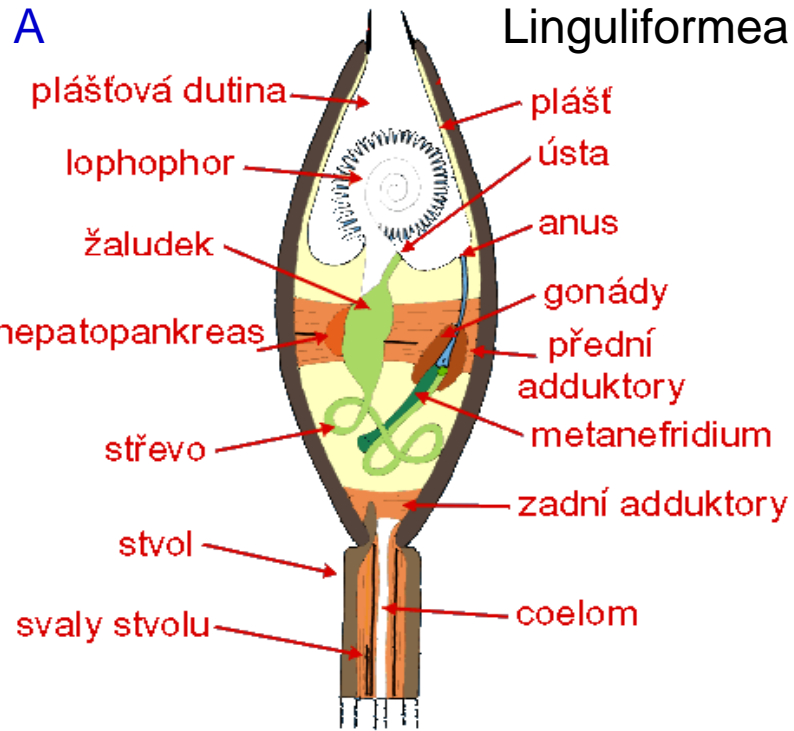
B - vnější pohled z boku - chitinová trubička odstraněna)

Brachiopoda - ramenonožci

- mořští, solitérní, velcí max. 7 cm (fosilní max. 30 cm)
- cca 350 recentních druhů (cca 30 000 fosilních)
- tělo bilaterálně symetrické a kryté dvěma miskovitými schránkami z fosforečnanu nebo uhličitanu vápenatého (vyloučený pláštěm)
- malé tělo je umístěno ve zadní části misek a pokračuje v různě dlouhý stvol na zakotvení v substrátu nebo jím přirůstá k podkladu
- tělo tradičně děleno do tří oddílů: pro-, meso-, metasoma; každý by měl obsahovat coelomovou dutinu (avšak nové výsledky toto v případě prosomatu vyvracejí)
- prosoma vytváří záklopku na ústa, tzv. epistom
- mesosoma tvoří dvě na konci spirálovitě **stočená ramena** lofoforu s chapadélky (monociliátní epitel, protiproudový orgán)
- metasoma, podstatná část těla, vytváří dva ploché, **lalokovité výběžky pláště**

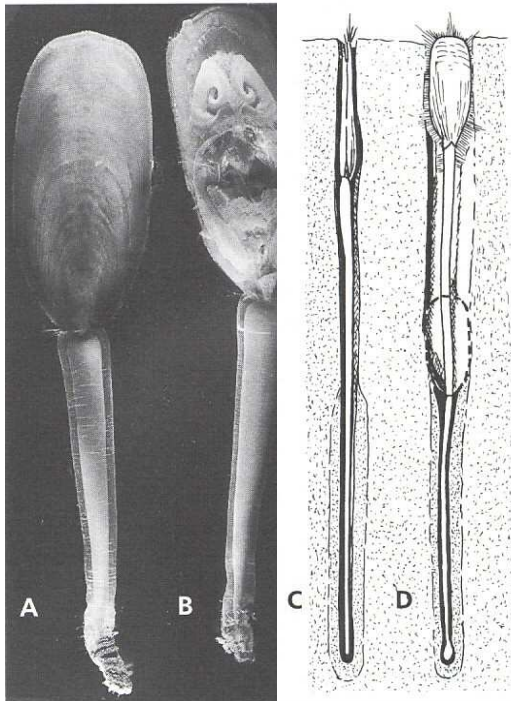

- potrava filtrována řasinkovým epitelem na chapadélkách a posouvána do úst; řiť je v plášťové dutině (A) nebo trávicí trubice končí slepě (B) a je tvaru písmene “J“
- otevřená cévní soustava: váčkovité srdce a dvě hlavní cévy zasahující do výběžků pláště a jsou napojeny na krevní lakuny
- dýchají povrchem těla
- obloukovitě propojená nadjícnová a podjícnová ganglia, ze kterých vybíhají nervy; zvláště na lofoforu četné pokožkové smyslové buňky
- převážně gonochoristi, larva obrvená, plovoucí

Linguliformea = Lingulata

– jazovky (Lingulida)
a pajazovky (Discinida)

- protažené a slabě klenuté schránky jsou chitínofosfátové bez zámkového aparátu
- lofofor není nikdy podepřen pevnými strukturami
- střevo průchozí
- dlouhý kontraktilní stvol, kterým jsou ukotveny v substrátu

Lingula unguis;
A - vnější pohled; B - ventrální skořápka odstraněna; C - laterální pohled;
D - dorsální pohled (čárkováno: zatažený jedinec)

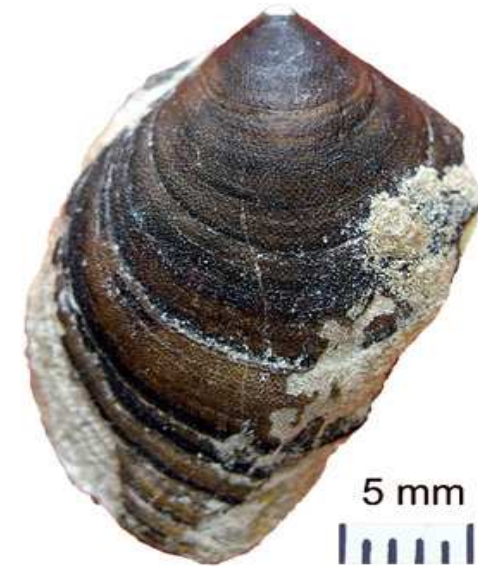
Lingula anatina
– jazovka stopkatá
(Indický oceán)

chitínové štětiny na okraji pláště

Craniiformea - kranie

- schránky z uhličitanu vápenatého
- svol často redukovaný, jedinci bývajú pričementovaní k podkladu
- fosilní záznam sahá do ordovika, málo recentních zástupců

Rhynchonelliformea - opornatky

- schránky z uhličitanu vápenatého a se zuby
- lofofor je podepřen pevnými strukturami
- střevo končí slepě
- stvol většinou kratší

Rhynchonella sp.

„Tentaculata“ = „Lophophorata“ - chapadlovci

Monofylie chapadlovců (na příklad na základě předpokládané původní trojdílnosti – trimerie – těla a coelomu) byla vždy sporná a jejich **taxonomické oprávnění bylo zcela vyvráceno výsledky molekulárně-biologických studií**. Mezi chapadlovce byl někdy také zahrnován další taxon nejasného postavení, tj. Kamptozoa neboli Entoprocta (mechovnatci). Nicméně, všechny tyto taxony dnes patří mezi Lophotrochozoa.

